

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato:

Foredrag til Kongelig resolusjon om verneplan for skog

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) tilrår med dette opprettelse av 18 nye naturreservater i medhold av lov om naturvern. Områdene faller inn under ordningen med frivillig vern av skog og vern av skog på Statskog SFs grunn. Det inngår forslag om utvidelse av 3 eksisterende naturreservat.

Tilrådingen omfatter ca 61,4 km², hvorav ca 31,5 km² er produktiv skog. Områdene som foreslås vernet er:

1. Paulen naturreservat (utvidelse), Vennesla kommune, Vest-Agder fylke
2. Myklandsvatna naturreservat, Froland kommune, Aust-Agder fylke
3. Jurdalsknuten naturreservat, Froland kommune, Aust-Agder fylke
4. Fjellheia naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder fylke
5. Bjellandshaugane naturreservat, Arendal kommune, Aust-Agder fylke
6. Lone naturreservat, Drangedal kommune, Telemark fylke
7. Dalaåsen naturreservat, Andebu kommune, Vestfold fylke
8. Flisefyr - Hidalen naturreservat, Andebu kommune, Vestfold fylke
9. Lurkevann naturreservat, Halden kommune, Østfold fylke
10. Eidsfjellet naturreservat i Våler og Åsnes kommuner, Hedmark fylke
11. Steinfjellet naturreservat i Rendalen kommune, Hedmark fylke
12. Kvenntjønnane naturreservat (utvidelse av Heitfjell NR), Nissedal og Gjerstad kommuner, Telemark og Aust-Agder fylker.
13. Ingulfsland naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke
14. Øverland naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke
15. Glupen naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke
16. Mælslia nord naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke
17. Midtstrondbekken naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke
18. Gjuvet naturreservat (utvidelse), Tinn kommune, Telemark fylke

Områdene nr. 1-11 inngår i arbeidet med frivillig vern på privateid grunn. Områdene nr. 12-18 inngår i arbeidet med skogvern på Statskog SFs grunn.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift nr. 38 av 28.4.2000 om fredning av Paulen naturreservat, Vennesla kommune, Vest-Agder fylke.
2. Forskrift nr 998 av 2.9.2005 om Verneplan for skog, vedlegg 27, Heitfjell naturreservat, Nissedal kommune, Telemark fylke.
3. Forskrift nr 992 av 2.9.2005 om Verneplan for skog, vedlegg 21, Gjuvet naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke.

Tilrådingen av 3.4.2009 fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) omfattet 26 skogområder. I forhold til DN's tilråding foreslås at området Elgsjøen tas ut av dette vernevedtaket, slik at man får en samordnet behandling av verneforslaget og omsøkte kraftledningsprosjekter som kan berøre området. Verneforslaget for Elgsjøen opprettholdes, og det forutsettes at Elgsjøens nasjonale verneverdi tillegges betydelig vekt i behandlingen av kraftlinjesaken. Området Lislandsnuten vernes ikke i denne omgang, men avventer gjennomføring av intensjonsavtalen mellom Statskog SF og Tinn kommune som omfatter deler av Statskog SFs arealer i Tinn kommune. I tillegg tas følgende frivillig vern områder ut av vernevedtaket av budsjettmessige grunner, med sikte på vern

senere og så snart som mulig: Sulustaddalen, Grøssås, Klokken, Brødalen, Totenåsen og Svartdalstjerna.

1.1. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av naturvernloven av 19.6.1970. I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturvernlovens § 8 som lyder: "Område som har urørt eller tilnærmet urørt natur eller utgjør spesiell naturtype og som har særskilt vitenskapelig eller pedagogisk betydning eller som skiller seg ut ved sin egenart, kan fredes som naturreservat. Et område kan totalfredes eller fredes for bestemte formål som skogreservat, myrreservat, fuglereservat eller liknende." Naturreservat er det strengeste vernet etter naturvernloven.

1.2. Verneverdier

Formålet med vern av områdene er å ta vare på både "typiske" skogområder og spesielle/sjeldne/truede elementer i skognaturen. De største områdene i tilrådingen omfatter hovedsakelig arealer med barskog, men mange av områdene har stort innslag av edlere treslag som gir skogen et varmekjært preg. Dette gjelder spesielt områdene i Aust-Agder, Telemark og Vestfold fylker. Tre av områdene har spesielle verneverdier knyttet blant annet til skogbranner de senere år.

Et vern av de foreslåtte områdene vil sikre arealer med til dels store verneverdier. Etter MDs vurdering tilfredsstillende alle områdene de krav som naturvernlovens § 8 setter til områder som skal vernes som naturreservat.

1.3. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad i til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områder som fredes som naturreservater, men annen bruk som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Det går traktorveier inn i og gjennom noen av de foreslåtte verneområdene. Alt areal i planen er LNF-områder i aktuelle kommuners arealplaner.

2. KORT OM SAKSBEHANDLINGEN

Vern av skog har de siste 15 år vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

2.1.1. Frivillig skogvern

MD bevilget i februar 2003 økonomisk støtte til Norges skogeierforbund (NSF) til arbeid med pilotprosjektet "Frivillig vern av skog i Norge". I pilotprosjektet ble elleve områder tilbudt for frivillig vern gjennom NSF.

På grunnlag av erfaringer fra pilotprosjektet ba MD i brev av 17.2.04 til Direktoratet for naturforvaltning (DN) og NSF om at det ble etablert hensiktsmessige samarbeidsformer for å videreføre arbeidet med frivillig skogvern.

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Det blir deretter foretatt naturfaglige registreringer for å klarlegge verneområder og avgrensning. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. Forslag til fredningsforskrift er også utarbeidet på grunnlag av tilbud fra grunneiere basert på DNS mal for fredningsforskrift for naturreservater. Fylkesmannen utarbeider forskriftsforslaget som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Regjeringsadvokaten er ansvarlig for forhandlingene om pris fra Statens side. Det blir oppnevnt en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til fredningsforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Verneforslaget sendes deretter på høring. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp og vederlag skjer når vernevedtak er fattet.

De områdene som foreslås fredet gjennom frivillig vern, er ikke en del av en samlet verneplan, men områder som ligger i samme fylke har hatt felles prosess fram mot denne tilrådingen.

Nedenfor er angitt tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene:

<u>Navn</u>	<u>Tilbud</u>	<u>Oppstart</u>	<u>Høring</u>	<u>FMs tilråding</u>
<i>Paulen</i>	22.11.2007	00.07.2008	11.08.2008	21.10.2008
<i>Myklandsvatna</i>	00.07.2008	04.12.2008	30.01.2009	21.03.2009
<i>Jurdalsknuten</i>	00.07.2008	04.12.2008	30.01.2009	21.03.2009
<i>Fjellheia</i>	10.06.2006	29.02.2008	30.01.2009	21.03.2009
<i>Bjellandshaugane</i>	04.06.2006	29.02.2008	30.01.2009	21.03.2009
<i>Lone</i>	05.02.2007	10.05.2007	04.12.2008	27.02.2009
<i>Dalaåsen</i>	15.09.2004	10.04.2006	01.10.2008	25.03.2009
<i>Flisefyr - Hidalen</i>	15.09.2004	10.04.2006	01.10.2008	25.03.2009
<i>Lurkevann</i>	07.06.2007	15.08.2008	08.09.2008	16.02.2009
<i>Eidsfjellet</i>	01.07.2005	14.11.2008	05.01.2009	12.03.2009
<i>Steinfjellet</i>	04.01.2008	2004	30.01.2009	02.04.2009

2.1.2. Vern av skog på Statskog SFs grunn

St. meld. nr. 25 (2002-2003) slår fast at man vil gjennomføre vurderinger av Statskog SFs og Opplysningsvesenets fonds skogarealer for å identifisere aktuelle verneområder. I møte 23.4.2002 vedtok Statskog SFs styre å stille arealer til rådighet for vern. Som grunnlag for det videre arbeidet ble det utarbeidet en samarbeidsavtale mellom DN og Statskog SF datert 26.1.2004. Tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for områdene på Statskog SFs grunn:

	<u>Oppstart</u>	<u>Høring</u>	<u>FM tilråding</u>
<i>Kvenntjønnane</i>	09.05.2007	09.12.2008	10.03.2009
<i>Ingulfsland</i>	08.07.2008	09.12.2008	10.03.2009
<i>Øverland</i>	08.07.2008	09.12.2008	10.03.2009
<i>Glupen</i>	10.05.2007	09.12.2008	10.03.2009
<i>Mælslia nord</i>	08.07.2008	09.12.2008	10.03.2009
<i>Midtstrondbekken</i>	08.07.2008	09.12.2008	10.03.2009
<i>Gjuvet</i>	08.07.2008	09.12.2008	10.03.2009

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER SAKSBEHANDLINGEN

Navn: Fylkesmannen i Aust-Agder tilrår etter forslag fra Froland kommune at det foreslår Myklandsvatna – Ålekjerrheia naturreservat endrer navn til Myklandsvatna naturreservat. Fylkesmannen i Telemark tilrår etter forslag fra Nissedal skogeierlag og Statskog SF at Kverntjønnan endrer navn til Kvenntjønnane. Etter forslag fra Statskog SF tilrår videre Fylkesmannen i Telemark at Briskeroi endrer navn til Ingulfsland og Tverrgrot til Øverland.

Områder: I oppstartfasen av vernesaken valgte Fylkesmannen å ikke sende området Miland på høring, for å imøtekomme innspill fra Tinn kommune. Området har relativt høy verneverdi (**(*)). Fylkesmannen ønsker i stedet å kartlegge muligheten for frivillig vern av av tilstøtende private teiger i Milandslia for å se om det er mulig å få til et større samla verneområde her.

Under sluttbehandlingen av vernesaken i MD er følgende områder tatt ut: I forhold til DNS tilråding foreslås at området Elgsjøen tas ut av dette vernevedtaket, slik at man får en samordnet behandling av verneforslaget og omsøkte kraftledningsprosjekter som kan berøre området. Verneforslaget for Elgsjøen opprettholdes, og det forutsettes at Elgsjøens nasjonale verneverdi tillegges betydelig vekt i behandlingen av kraftlinjesaken. I tillegg tas følgende frivillig vern områder ut av vernevedtaket av budsjettmessige grunner, med sikte på vern senere og så snart som mulig: Sulustaddalen, Grøssås, Klokkeren, Brødalen, Totenåsen og Svartdalstjerna.

Grenser: Det har i løpet av planprosessen vært enkelte mindre justeringer av vernegrensene for noen av områdene uten at dette har hatt betydning for avtalene inngått mellom staten og

grunneierne. Etter melding om oppstart av verneplanarbeidet ble det etter ønske fra berørte grunneiere foretatt justeringer av den østre avgrensningen til Dalaåsen naturreservat.

Forskrifter: Det er etter høringen foreslått noen mindre endringer i forslagene til fredningsforskrifter. Dette er dels tilpassing til mal for forskrifter for naturreservater, dels på grunnlag av innkomne hørings-uttalelser. Det vurderes at ingen av endringene har betydning for de inngåtte avtalene med grunneiere om frivillig vern.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte området. Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen, samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 35.

MD kan ikke se at verneplanen har vesentlige konsekvenser for næringsvirksomhet som krever ytterligere utredning i samsvar med Utredningsinstruksen.

5. GENERELLE MERKNADER

Høringsinstansene er listet opp og uttalelsene er gjengitt i kap. 6 under omtalen av hvert enkelt område. Under dette kapitlet tas opp uttalelser som tar opp generelle forhold knyttet til verneforslagene.

5.1. Generelt

Arbeidsformen frivillig skogvern

Naturvernforbundet i Oppland, Naturvernforbundets skogutvalg og Naturvernforbundet i Oslo og Akershus sier i en fellesuttalelse at de blir mer og mer skeptiske til ordningen med "frivillig vern" og har følgende tre bemerkninger:

- Innsyn og medvirkning er monopolisert til skogeiersiden og det er lite innsyn og medvirkning fra miljøsidene. Høringen er ikke reell og avtalene med grunneierne er bindende for hva som er mulig å oppnå. Prosessen "frivillig vern" oppfattes i strid med intensjon og bokstav i miljøinformasjonsloven.
- Ordningen sikrer ikke at de faglig sett beste områdene vernes slik som intensjonen var med "frivillig vern" ordningen.
- Avgrensningen av områdene svekker områdenes verneverdi gjennom at det er grunneierens vilje, og ikke faglige spørsmål som avgjør grensesettingen. Viktige områder kan falle utenom, mens områder uten stor verdi bli vernet fordi det lønner seg for grunneier.

Forvaltningsmyndighet for verneområder

Østre Toten kommune ber om at det blir vurdert om forvaltningsmyndigheten for verneområdene i kommunen bør overføres til kommunen. Osen Fjellstyre og Norges Fjellstyresamband ber om at forvaltningsmyndigheten for Elgsjøen naturreservat overføres til kommunen.

Foreslåtte naturreservater på statsgrunn i Tinn kommune

Tinn kommune arbeider for at staten sine eiendommer i Tinn blir tilbakeført til lokale eierinteresser og har inngått en intensjonsavtale med Statskog SF vedrørende en slik tilbakeføring. I vedtak i Samfunnsutvalget i Tinn kommune 11.2.2009 framgår at man primært mener at verneplanarbeidet i Tinn bør legges på is til gjennomføring av intensjonsavtalen mellom Tinn kommune og Statskog SF er sluttført. Alternativt kan man akseptere en videreføring av vern for følgende områder med marginal næringsmessig verdi: Briskeroi (Ingulfsland), Tverrgrot (Øverland), Glupen, Mælslia nord og Gjuvet. Tinn Skogeierlag slutter seg til denne uttalelsen.

5.1.2. Generelt til fredningsforskriftene

Fredning av dyrelivet

Fylkesmannen i Vestfold anbefaler at dyrelivet også beskyttes spesifikt mot innsamling. Det tenkes spesielt på rødlistede billearter og andre virvelløse dyr som har viktige leveområder i

urørte/varierte skogsmiljø med gamle trær og død ved. Hvorvidt bestemmelsen slik den nå er utformet innebærer et forbud mot innsamling, fremstår etter fylkesmannens oppfatning som uklart og en anbefaler direktoratet å vurdere en endring av formuleringen på dette punktet.

Ferdseil, herunder motorferdseil

I flere områder kjøres det i dag opp skiløyper med løypemaskin eller snøscooter. Flere påpeker at det er svært viktig for allmennheten av disse løypene kan prepareres og benyttes som i dag.

Luftfartstilsynet viser til at gjeldende minstehøyde for flyging er 500 fot. Dersom det er av vesentlig betydning for verneformålet å øke minstehøydene, må eventuelle bestemmelser om minstehøyde tas inn i verneforskriftene. Luftfartstilsynet er kritisk til endringer i minstehøyden.

Luftfartstilsynet gjør oppmerksom på at det innen luftfarten opereres med ”føre var landinger”, som er landinger med luftfartøy før en alvorlig nødsituasjon får anledning til å utvikle seg. Hvorvidt føre var landinger vil ligge innenfor alminnelig nødrett er uklart. Det bes derfor om at det i forskriftens § 4 tas inn følgende ”Bestemmelsen i § 3 nr. 4 er heller ikke til hinder for: Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødsituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing).”

Kalking

Norges Jeger- og fiskerforbund (NJFF), Aust-Agder er uenig i verneforskriftene for områdene i Froland når det gjelder kalking. Det har kommet inn i verneforskriftens § 5 (dispensasjon etter søknad) at en kan søke om å få gjennomført kalking. Dette mener NJFF er for byråkratisk. Det bør være lov til å kalke så lenge det er behov for dette. Det bør også være lov til å sette ut fisk etter de regler som nå gjelder. Det må videre lages unntaksregler i verneforskriftene slik at tekniske løsninger til kalking kan gjennomføres. NJFF ønsker disse punktene for å sikre at det blir gode fiskeforhold i området.

Ettersøk av skadet eller sykt storvilt

Andebu kommune mener det bør være generelt unntak fra vernebestemmelsene for ettersøk av vilt i samsvar med viltbestemmelsene. Kommunen tenker særlig på søk etter skadet (for eksempel ved påkjørsel) eller sykt storvilt utenom ordinær jakttid.

5.2. DNs kommentarer til generelle merknader

5.2.1. Generelt

Vedrørende arbeidsformen frivillig vern

Høringen er ikke reell

DN kan ikke se at ordningen med frivillig vern er i strid med miljøinformasjonsloven. De naturfaglige registreringene som ligger til grunn for verneforslagene er offentlige slik at enhver kan vurdere hvordan et verneforslag samsvarer med verneverdiene. Gjennom meldingen om oppstart av verneplanarbeidet kan det gis innspill i en tidlig fase til det videre arbeidet med verneforslagene. Oppstartsmeldingen blir kunngjort og samtidig sendt bl.a. til lokale lag av Naturvernforbundet. Til slutt kan verneforslagene påvirkes ved offentlig ettersyn og høring. Det eneste som ikke er offentlig i denne prosessen er den økonomiske delen av avtalen mellom skogeierne og staten. Naturvernforbundet og andre har ellers full tilgang til miljøinformasjonen i prosessen og mulighet til å påvirke denne prosessen og de beslutninger som tas. Samtidig er det slik at arbeidsformen frivillig vern gir skogeierne større medvirkning i vernesaken enn tidligere verneprosesser, dette både i forhold til avgrensning og til verneforskrift. Dette har vært noe av utgangspunktet for frivillig vern: at denne arbeidsformen skal bidra til å løses noen av de konfliktene som har eksistert i skogvernet. Arbeidsformen frivillig vern skal evalueres i løpet av 2009, og resultatene av evalueringen vil avgjøre om arbeidsformen skal videreføres og evt justeres. Synspunktene fra Naturvernforbundet vil være nyttige innspill i forhold til evalueringen.

Ikke de faglig beste områdene som blir vernet

Dette er et forhold som også skal tas opp i evalueringen. DN mener de områdene som er vernet gjennom frivillig vern alle tilfredsstillende kravene til naturreservat. Samtidig ser vi at når skogvernet bygger på tilbud fra skogeiere, så vil det ikke være mulig å få samme systematikk i arbeidet som i

tidligere verneprosesser. Gjennom frivillig vern er det blitt vernet områder der tidligere verneforslag ikke ble vedtatt på grunn av høgt konfliktnivå, noe som viser at arbeidsformen gir muligheter for å oppnå resultater på andre måter enn ved tradisjonelle verneprosesser. Dersom evalueringen viser at det faglige nivået på skogvernet er gått ned gjennom arbeidsformen frivillig vern, må det settes i verk tiltak for å bedre dette.

Avgrensningen er ikke god nok

I noen tilfeller vil en gjennom ordningen med frivillig vern ikke få den ideelle avgrensningen som sikrer verneverdiene fullt ut. Også i tradisjonelle verneprosesser ble dette mange ganger resultatet. Under høringen til denne verneplanen er dette påpekt bl.a. for områdene Myklandsvatna, Lone, Svartdalstjerna og Eidsfjellet. Alternativet vil kunne være at ikke noen deler av det verdifulle området blir vernet. DNs vurdering er at dette er en enda dårligere løsning. Dette blir forsøkt få til så god arrondering av verneområdene som mulig, men i og med at vernet forutsetter frivillighet, er det begrenset hva det er mulig å oppnå i enkelte områder. Dersom det på et seinere tidspunkt blir mulig, kan arbeidet med utvidelse tas opp igjen. Dette er allerede skjedd i flere områder vernet gjennom frivillig vern, og bl.a. for Lone-området foreligger det allerede tilbud om frivillig vern av naboarealer som kan medføre utvidelse av verneområdet.

Skogområder på statsgrunn i Tinn kommune

DN vil vise til at Stortinget har lagt vekt på at offentlig eide eiendommer sammen med frivillig vern skal brukes aktivt for å øke skogvernet i Norge. Før salg av offentlig grunn finner sted mener DN det er viktig at områder med store naturverdier blir vurdert vernet etter naturvernloven.

Forvaltningsmyndighet for verneområder

Når det gjelder forvaltningsmyndighet, vil DN vise til tidligere henvendelse til alle kommuner med spørsmål om ønske om å få delegert forvaltningsmyndighet for noen typer verneområder. MD ba i brev av 4.12.2002 DN om å gjennomføre delegering til de kommuner som har svart ja uten forbehold. Dersom kommuner som fikk forvaltningsmyndighet den gang eller andre kommuner senere ønsker overført slik myndighet på de premisser som lå til grunn for delegeringen den gang, skal brevet av 4.12.2002 ikke være til hinder for dette. Dette gjelder også for senere opprettede verneområder. Dette åpner med andre ord for at kommunene kan søke DN om å få forvaltningsmyndighet i tråd de gjeldende prinsipper. DN vil for øvrig vise til at ordningen med lokal/kommunal forvaltning av verneområder er under evaluering.

5.2.2. DNs kommentarer til fredningsforskriftene

Kort om forskriftenes innhold:

DN understreker betydningen av at en både ved utforming av fredningsforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for fredningsformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitres. Det er også viktig at den økosystemtilnærming som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Fredningsforskriftene innebærer fredning av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som bl.a. drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i fredningsforskriften åpnet for visse typer anlegg.

Fredningsforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablert plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om "nødvendig motorferdsel" skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, oppsyns-, skjøtelses- og forvaltningsvirksomhet er tillatt. Dette gjelder ikke for øvelseskjøring i tilknytning til slike formål.

Det er gjort en vurdering av hvilke områder det er aktuelt å åpne for mulighet for å søke om dispensasjon for øvingskjøring i. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi er lite egnet til slike aktiviteter.

Dersom det viser seg nødvendig for å ivareta verneformålet, kan DN forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatene. Et slikt forslag om forbud eller regulering av ferdselen må i så fall først ut på høring til berørte parter.

Vedlikehold av anlegg, herunder bygninger, som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Motorferdsel ifm. vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark. Vedlikehold omfatter ikke nybygging eller utbedring, men en opprettholdelse av opprinnelig standard.

Utformingen av verneforskriftene

DN vil presisere at for de 17 områdene som her tilrås vernet gjelder frivillig vern, er det større forskjeller på forskriftene enn det som er vanlig gjennom en helhetlig plan. DN vil likevel påpeke at restriksjonsnivået ikke er vesensforskjellig mellom de ulike områdene, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive fylkesmennene og grunneierne, vil det måtte aksepteres at de blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene.

Fredning av dyrelivet

Fylkesmannen i Vestfold anbefaler at dyrelivet beskyttes spesifikt mot *innsamling*. DN vurderer at formuleringen i forskriftene om at *dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse* innefatter at også innsamling av insekter er forbudt i naturreservater. Dersom innsamling spesifikt skal nevnes i forskriften, vil det i så fall bare bli en presisering av hva som gjelder. DN vil ikke foreta en endring av forskriftene på dette punkt nå, men vil ta med dette som et innspill når mal for fredningsforskrifter skal gjennomgås på nytt.

Ferdsel, herunder motorferdsel

Med hjemmel i naturvernloven § 22 første ledd og etter delegert myndighet, kan DN av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i naturreservater dersom dette skulle vise seg nødvendig. Denne myndigheten har DN uavhengig av om dette er eksplisitt nevnt i forskriften, og DN tilrår at dette ikke spesielt tas inn i forskriftene med mindre det er konkrete vurderinger i det enkelte område som gjør dette aktuelt. Dersom det skulle oppstå problemer som følge av ferdsel i et skogreservat, vurderer DN at det er svært viktig at problemene søkes løst i et samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten og aktuelle organisasjoner/brukere, før en eventuelt vurderer å regulere eller forby ferdsel. I tilfeller der forvaltningsmyndighet ikke er delegert til kommunen, må kommunen trekkes med i et slikt samarbeid.

Adgangen til å regulere eller forby ferdsel, jf. naturvernloven § 22, omfatter all ferdsel og da også motorferdsel. I forbindelse med motorferdsel vil DN understreke den økosystemtankegang som er lagt til grunn i skogvernet. Formålet er ikke bare knyttet til å bevare skogen i seg selv, men alt naturlig plante- og dyreliv og alle de naturlige økologiske prosessene. Dette fremkommer klart i fredningsformålet i de foreslåtte forskriftene. Dette innebærer at motorferdsel ikke bare kan vurderes i forhold til mulige skader på vegetasjonen, men også i forhold til at det kan ha forstyrrende effekter i forhold til dyrelivet og de naturlige økologiske prosessene. Motorferdsel i skogreservatene bør på dette grunnlag begrenses til et minimum, og det er behov for særskilte bestemmelser som gir mulighet til større grad av styring enn gjennom lov om motorferdsel. På bakgrunn av høringsrundene og fylkesmennenes tilrådinger, foreslår DN spesielle tilpasninger i forskriftene for de enkelte områdene slik at motorferdsel i forbindelse med visse formål er tillatt eller kan tillates etter søknad.

Motorferdsel på barmark vil opplagt kunne komme i strid med fredningsformålet. Bestemmelsene i de foreslåtte forskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsvirksomhet. Dette omfatter ikke øvelseskjøring i tilknytning til slike formål, der det må søkes om særskilt tillatelse. Det er også åpnet for at det i skogreservater gis generelt unntak fra motorferdselsforbudet for uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy. Videre

er det etter drøftinger mellom MD og LMD åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Utover dette er det DNs vurdering at all motorferdsel på barmark må behandles på grunnlag av søknad, slik at både tidspunkt for kjøring, type kjøretøy, trasévalg og omfang kan vurderes i forhold til fredningsformålet. Unntak fra dette kan være motorferdsel på barmark langs etablerte, faste kjøretraséer og på veier.

Oppkjøring av skiløyper

I flere av områdene kjøres det i dag opp skiløyper med løypemaskin eller snøscooter. Flere påpeker at det er svært viktig for allmennheten av disse løypene kan prepareres og benyttes som i dag. Direktoratet tilrår at eksisterende skiløyper kan oppkjøres også i framtida, men at tiltak som går på vedlikehold, utbedring og omlegging krever dispensasjon fra verneforskriften. Begrunnelsen for dette er at forvaltningsmyndigheten slik har kontroll med virksomheten og har muligheter for å sette vilkår for hvordan tiltakene skal gjennomføres.

Luftfart

DN ser ikke behov for å innføre særlige regler i forhold til minstehøyde for flyging i de aktuelle reservatene i forhold til verneinteressene. Føre var landinger med luftfartøy er ikke hjemlet i forskriftene for naturreservater generelt. Dette vil være sjeldne hendelser, som forvaltningsmyndigheten ikke vil forfølge om det skulle bli aktuelt i et reservat. DN vurderer at det ikke er nødvendig å ta dette spesielt inn i forskriftene.

Utfrakt av felt storvilt

DN har kommet til at når det gjelder uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy som for eksempel jernhest, elgtrekk etc., kan dette i de fleste områdene tillates uten at det trengs søkes dispensasjon. I forhold til utviklingen av terrenggående motorkjøretøy, så vurderer DN at det er viktig å ha muligheten for konkrete vurderinger og til å være restriktiv da det har skjedd en rask utvikling på dette området. DNs vurdering er at det ikke er riktig med et generelt unntak for uttransport av felt storvilt med andre kjøretøy en lette terrenggående beltekjøretøy. Bruk av andre kjøretøy må det fortsatt søkes om tillatelse til, slik forskriftene også tidligere har åpnet for.

Ettersøk av skadet eller sykt storvilt

Andebu kommune mener det bør være generelt unntak fra vernebestemmelsene for ettersøk av vilt i samsvar med viltbestemmelsene. Kommunen tenker særlig på søk etter skadet (for eksempel ved påkjørsel) eller sykt storvilt utenom ordinær jakttid. Dette er en generell problemstilling som ikke kun gjelder aktuelle områder i Vestfold. DN vurderer at det eneste verneforskriftene setter begrensninger for i forhold til dette, er uttransport av vilt med motorisert kjøretøy. DN tilrår at uttransport av skadet eller sykt storvilt utenfor ordinær jakttid vurderes på samme måte som for utfrakt av felt storvilt, slik at uttransport er tillatt med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Ønskes det brukt annet kjøretøy, må det søkes om dispensasjon.

Kalking

Kalking eller bruk av kjemiske midler er forbudt i naturreservater. I noen forskrifter åpnes det for at det etter søknad kan gjennomføres tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk. Der det har vært gjennomført kalking tidligere, har fylkesmennene gått inn for at dette kan fortsette videre. DN støtter en slik vurdering, men vurderer at kalking kun bør dreie seg om kalking av vann og bekker, og vil ikke tilrå at det foretas terrengkalking i naturreservater, da dette også vil virke inn på vegetasjonen i området. DN vurderer at dette fortsatt bør være et søknadspliktig tiltak i verneområder, da det gir forvaltningsmyndigheten mulighet for å stille vilkår til aktiviteten og å få bedre oversikt over de tiltakene som gjennomføres.

Uttransport av tømmer og beitedyr

Det er tatt hensyn til behovet for transport av tømmer fra bakenforliggende områder og transport av beitedyr gjennom utforming av bestemmelsene i forskriftene for de ulike områdene.

Jakt og fiske

Jakt, fangst og fiske vil være tillatt i tråd med gjeldende lovverk for utøvelse av dette. Per i dag er dette viltloven og lov om laksefisk og innlandsfisk. For enkelte områder åpnes det for at det etter

søknad kan gjennomføres tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk. DN presiserer at slike tiltak må være i samsvar med gjeldende lovverk på dette området.

5.3. MDs kommentarer til generelle merknader

5.3.1. Generelt

Vedrørende arbeidsformen frivillig vern

MD viser til at arbeidsformen frivillig vern skal evalueres i 2009. MD støtter DN's vurdering om at synspunktene fra Naturvernforbudet vil være nyttige innspill i forhold til evalueringen. Når det gjelder denne konkrete verneplanen viser MD til DN's vurdering over om noen områder ikke har en ideell avgrensning. Under høringen av verneplanen er dette påpekt bl.a. for områdene Myklandsvatna, Lone, Lurkevann og Eidsfjellet. I tillegg viser MD til at Statskog-lokaliteten Miland i Tinn kommune er tatt ut av verneprosessen før høring, og at Fylkesmannen i Telemark her vil kartlegge muligheten for frivillig vern i forbindelse med tilstøtende private teiger for å se om man her kan få til et større samlet verneområde. MD vil for alle disse områdene bemerke at det vil være viktig om ytterligere frivillig vern kan sikre viktige verneverdier i tilgrensede områder.

Skogområder på statsgrunn i Tinn kommune

MD viser til at Tinn kommune kan akseptere en videreføring av vern for fem av de sju områdene i Tinn kommune. De øvrige to områdene har høye verneverdier (nasjonal verneverdi, ***), og områdene bør ut fra dette vernes for å ivareta den overordnede forutsetningen om at de viktigste områdene bør fanges opp i skogvernarbeidet.

MD viser også til at Fylkesmannen underveis i saksbehandlingen har strukket seg langt for å imøtekomme innspill fra Tinn kommune. I oppstartfasen av vernesaken valgte Fylkesmannen å ikke sende området Miland på høring, selv om også dette har relativt høy verneverdi (**(*)). I tillegg har Fylkesmannen foretatt en rekke grensejusteringer som innebærer arealreduksjoner i flere av områdene og som imøtekommer innspill fra Tinn kommune.

MD vil også vise til at samlet sett berører det nye vernearalet som foreslås på statsgrunn i Tinn kun ca. 4 km², hvorav det aller meste av arealet har svært marginal næringsmessig verdi. Det aller meste av dette arealet omfattes heller ikke av intensjonsavtalen mellom Statskog SF og kommunen, ut fra de opplysninger MD har fått fra Statskog SF. For øvrig utgjør arealet på ca 4 km² kun ca 5 % av det samlede Statskog-arealet i Tinn kommune.

Det tilrås at området Lislandsnuten ikke i denne omgang, men avventer gjennomføringen av intensjonsavtalen mellom Statskog SF og Tinn kommune som omfatter deler av Statskog SFs arealer i Tinn kommune. Hvis resultatet av den nevnte intensjonsavtalen blir at arealet selges vil man sette i gang en frivillig vern prosess med sikte på vern av Lislandsnuten. Hvis Lislandsnuten derimot beholdes som Statskog SFs eiendom legges det opp til snarlig vernevedtak på grunnlag av den gjennomførte verneplanprosessen.

5.3.2. MDs kommentarer til fredningsforskriftene

MD viser til DN's merknader ovenfor om hogst av plantefelt. MD presiserer at slik hogst av plantefelt kun kan tillates hvis det har positiv effekt i forhold til verneformålet for det aktuelle naturreservatet. I noen tilfeller vil det være klart ønskelig med snarlig hogst av plantefelt, bl.a. når fremmede treslag som for eksempel gran eller edelgran er plantet utenfor artenes naturlige utbredelse, og særlig hvis det samtidig er risiko for at frøspredning og spiring fra slike plantefelt på sikt kan true områdets verneverdier. I slike tilfeller er for øvrig tiltak som bl.a. ringbarking av trær aktuelt slik at man raskt kan hindre spredning av fremmede treslag. I andre tilfeller kan det derimot være fordelaktig at eldre plantefelt får utvikle seg fritt og bl.a. bidrar til økt produksjon av død ved som er substrat for mange rødlistearter. Dette kan for eksempel gjelde for eldre plantefelt av gran i områder innenfor granas naturlige utbredelse, og særlig hvis det samtidig er vurdert at de plantede trærne ikke avviker vesentlig genetisk fra den naturlige skogen i området. MD presiserer ut fra dette at det må foretas konkrete vurderinger i det enkelte tilfelle, ut fra verneformål og situasjonen i det enkelte verneområde, for å kunne ta stilling til eventuell hogst av etablerte plantefelt.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

I tilfeller hvor det er behov for å iverksette rassikringstiltak, samt at man har vurdert at det ikke er tilstrekkelig at slike tiltak iverksettes utenfor et naturreservat, vil rassikringstiltak i naturreservatet kunne dispenseres for etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften. Det vil i så fall normalt bli lagt til grunn at slike tiltak har stor samfunnsmessig betydning. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold.

I verneforskriften for områdene nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 8 har MD i samråd med DN foretatt presiseringer i formålsbestemmelsene. MD har foretatt enkelte andre justeringer i verneforskriftene, uten at dette i vesentlig grad påvirker restriksjonsnivået.

For øvrig slutter MD seg til DNs merknader under kap. 5.2.2.

6. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE SOM FORESLÅS VERNET

1. Paulen naturreservat (utvidelse), Vennesla kommune, Vest-Agder fylke.

Utvidelsesareal 859 daa, herav 455 daa produktiv skog. Nytt totalareal 5 482 daa.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Paulen ligger nord for Vennesla i Otradalføret. Paulen naturreservat ble opprettet for å bevare et variert og relativt lite påvirket barskogområde som tjener som en meget god typelokalitet innenfor Sørlandets eikeregion. Området inngikk i verneplanen for barskog for Øst-Norge og ble vernet i 1993. En skogbrann i mai 2006 aktualiserte utvidelse av reservatet. Brann er en naturlig økologisk faktor ikke minst i furuskog, og brent skog er i dag sjelden i Norge bl.a. pga. av mer effektiv brannslokking. Brann begunstiger en del arter som f.eks. markboende sopp og vedlevende insekter. Insekter og høyere arter kan tiltrekkes av slike områder. Det er derfor viktig å ta vare på arealer med brent skog.

På grunnlag av tilbud om frivillig vern fra to av grunneierne, er det utarbeidet forslag til utvidelse av det eksisterende naturreservatet slik at arealer med brannpåvirket skog innlemmes i naturreservatet. Området er vurdert å være av nasjonal verneverdi (***)

Formålet med naturreservatet er å bevare et variert og forholdsvis urørt barskogområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området tjener som en meget god typelokalitet innenfor Sørlandets eikeregion. Av særskilt vitenskapelig og pedagogisk interesse er også å ta vare på et område for forskning på ulike suksessjoner etter skogbrann. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplanen.

Inngrepstatus: En tilrettelagt skiløype går gjennom området.

Høringsinstanser:

Utkastet til verneplan ble sendt på høring til berørte grunneiere, kommunen, fylkeskommunen, samt til Agder energi, Agder heimevernsdistrikt, Agder naturmuseum, AT Skog BA, Botanisk forening Agder, Fellesoperativt hovedkvarter, Fylkesmannen Landbruksavd, Luftforsvarets tekniske Skolesenter, Midt-Agder friluftsråd, Naturvernforbundet Vest-Agder, Norsk ornitologisk forening Vest-Agder, Norges vassdrags og energidir. Region sør, Norsk zoologisk forening Kr.sandsavd, Statens vegvesen Region sør, Vennesla og Øvrebø skogeierlag, Vest-Agder orienteringskrets, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning,

Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk institutt for skog og landskap, Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Naturvernforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det kom i alt inn 6 høringsuttalelser til forslaget om utvidelse av Paulen naturreservat.

Statens vegvesen, Bergvesenet og Forsvarsbygg har ingen merknader.

Vennesla kommunestyre ser det som positivt at brannflater fra 2006 innlemmes i reservatet og har ellers ingen merknader.

Vest-Agder fylkeskommune ser gjerne at dagens friluftsbuk opprettholdes og at alle eksisterende stier og løyper kan merkes og ryddes, samt at orienterings- og turlag får fritak fra forskriftens § 3 pkt 5 for å opprettholde dagens aktivitet.

Norges vassdrags- og energidirektorat ber om at det ikke legges hindringer for drift og vedlikehold av vannveier og kraftoverføringslinjer mv og forutsetter at forskriften ikke endres på en slik måte at retten til vedlikehold og utbedringer av slike anlegg bl.a. ved bruk av motorkjøretøyer svekkes.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene:

Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt jf forskriftens § 4 pkt 5.

Dette omfatter f eks vannveier, kraftgater og stier. Motorferdsel i denne forbindelse krever dispensasjon. Ny forskrift endrer ikke på spørsmålet om vedlikehold. For å imøtekomme et behov for evt motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av kraftgater mv bør det tas inn en henvisning til § 4 pkt 5 i § 5 pkt 1.

Oppgradering av anlegg, ny merking av sti og idrettsarrangementer krever dispensasjon som før. Forskriften har hjemmel til å gi dispensasjon til mindre idrettsarrangementer og nødvendig vedlikehold jf § pkt 4, 5 og 6. Dette gir forvaltningsmyndigheten en god anledning til å avbalansere mellom organisert friluftsliv/idrett og vern.

Fylkesmannen er for øvrig gjort kjent med at uttransport av felt storvilt ønskes å skje på skiløypa.

Fylkesmannens tilråding:

Forskriften endres ved at det tas inn en henvisning til § 4 pkt 5 i § 5 pkt 1. Skiløypa får også status som trase for utkjøring av felt storvilt på vernekartet. Ellers ingen endringer i forhold til høringen. Paulen naturreservat tilrås utvidet som foreslått i vedlagt kart og forskrift.

DNs tilråding

Når det gjelder oppkjøring av skiløype og vedlikehold og utbedringer av skiløypetrase, tilrår DN at dette bør være et søknadspliktig tiltak. Dette for at forvaltningsmyndigheten kan ha kontroll med og sette rammer for virksomheten. Tillatelse til slik aktivitet kan gis for en periode på flere år. For øvrig tilrår DN mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår utvidelsen av Paulen naturreservat. Samtidig tilrås oppheving av forskrift nr. 725 av 9.7.1993 om fredning av Paulen naturreservat, Vennesla kommune, Vest-Agder fylke.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Paulen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilrås oppheving av forskrift nr. 725 av 9.7.1993 om fredning av Paulen naturreservat, Vennesla kommune, Vest-Agder fylke.

2. Myklandsvatna naturreservat, Froland kommune, Aust-Agder fylke.

Totalareal 6 555 daa, hvorav 4 386 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Store deler av området brant i den store skogbrannen i Froland sommeren 2008. Myklandsvatna-Ålekjerrheia omfatter den østre/sørøstre delen av brannområdet i Mykland, dvs. fra litt vest for Saurdalsvatn og helt øst til grensa for brannområdet.

Hele området er et typisk heilandskap for indre Agder, med avrundete koller og flatere vidder, overalt med lite jordsmonn og mye svaberg i dagen, alternerende med store myrarealer og innsjøer. Vestre del av området er et utpreget viddelandskap med stor andel vann og myr, mens det i øst er mer kollepreg. Det rolige kollelandskapet blir avbrutt av enkelte sprekkedaler som følger svakhetssoner i berggrunnen.

Furuskogen er hovedsakelig av to typer; ungskog som er naturlig forynget etter hogst, og eldre furuskog. Den eldre furuskogen finnes særlig i vest-sørvest i Ålekjerrheia, og sentralt i Solåsheia-Øygardsheia, men det finnes også en del eldre furumyrskog lengre vest i det tilbudte området. Litt større, sammenhengende granbestander ser i hovedsak ut til å være resultat av tidligere flatehogst med påfølgende planting. Disse framstår nå som forholdsvis tette bestander. Utpostene av eikeskog synes å skille seg ut ved høyere alder enn den omkringliggende furuskogen. Det ser ut til å være et mønster på eikas innerflanke i Evje-Froland-Åmli at mye av eika har overlevd de omfattende furuskogshogstene som ble gjennomført her for 100-150 år siden.

Innenfor området der brannen har gått, er en svært stor andel (anslagsvis >90%) av skoglandskapet brent. Dette skyldes nok i hovedsak at skoglandskapet er dominert av grunnlendt mark med svært lite løsmasseavsetninger.

Det er særlig arts mangfoldet knyttet til den gamle eikeskogen, andre typer av edellauvskog, samt den gamle ospeskogen som utmerker seg i tilbudsområdet. Disse elementene er konsentrert til Øyrekjerr - Diktemyrdalen, der det bl.a. er registrert 10 rødlistearter. Dette er et høyt antall rødlistearter til å være en edellauvskogslokalitet i indre Agder. Sannsynligvis vil brannpåvirkningen kunne gi grunnlag for sjeldne og spesialiserte arter, men dette vet en lite om foreløpig. Både i lågurteikeskogen og i lind-hassel-ospeskogen er det registrert sjeldne og rødlistede, jordboende sopparter.

Furuskogen er fattig på gammelskogstrukturer som furugadd og læger, slik at mangfoldet knyttet til furuskog i utgangspunktet er relativt lavt, slik det stort sett også er ellers i Sørlandsheiene. Imidlertid vil brannen generere mye læger/død ved av furu som er mangelvare i regionen, noe som vil kunne gi et oppsving av mange i dag sjeldne vedboende arter knyttet til furu. Brannen gir også et oppsving av branntilknyttede sopp- og insektarter.

Det er knyttet store biomangfold-verdier til det tilbudte området av brannfeltet i Mykland. I kjerneområdene er det registrert en rekke meget verdifulle forekomster med sjeldne og rødlistede arter, og potensial for flere rødlistede arter. Lokaliteten har pga. sin størrelse og sin topografisk-geologiske variasjon en stor spennvidde når det gjelder skogtyper, inkludert sjeldne og varmekjære skogtyper, også typer som man ytterst sjelden finner i brannområder.

Selv om skrinne furuskog dominerer landskapet, er den økologiske variasjonen stor. Tilnærmet hele variasjonsbredden i boreonemoral-sørboreal skogsvegetasjon forekommer her, med ulike typer av furuskog, granskog, eikeskog, alm-lindeskog, svartorsumpskog, ospeskog og fragmenter av gråoreskog. Her er dessuten store myrlandskap, samt rikelig med små og store innsjøer. Alt i alt inneholder området forekomster av de fleste skogtypene man finner i boreonemoral-sørboreal sone i indre Agder. Området vurderes å være av nasjonal verdi (***)

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med sjeldne varmekjære skogtyper i veksling med heifuruskog som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Området er representativt for heilandskapet i indre Agder, og har særskilt vitenskapelig og pedagogisk verdi som referanseområde for undervisning og forskning etter storbrannen i 2008. Skogen er artsrik og inneholder flere sjeldne arter og sjeldne skogtyper. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Området har få tekniske inngrep. En større kraftlinje løper øst-vest sør i området. Avgrensningen følger i sør og stedvis i nordøst skogsbilveger, og en liten bit av en skogsbilveg går inn i området i øst. Ellers forekommer en del lite synlige traktorveger som går inn fra sør og øst. Saurdalsvatn er fullkalket fra 1991, og inngår fortsatt i kalkingsprogrammet for Tovdalsvassdraget.

Høringinstanser:

Utkastet til verneplan ble sendt på felles høring til berørte grunneiere, berørte kommuner, fylkeskommunen, samt til Aust-Agder fylkeslandbruksstyre, Froland skogeierlag, Froland JFF, Froland historielag, Arendal skogeierlag, Arendal JFF, Arendal historielag, Holt og Dypvåg Skogeierlag, Tvedestrand JFF, Historielaget for Dyvåg, NVE Region Sør, NIVA Sørlandsavdelingen, NJFF Aust-Agder, Aust-Agder Bondelag, Aust-Agder Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Zoologisk forening avd. Aust-Agder, Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Agder Soppforening, Agder naturmuseum, Arendal og Oppland turistforening, Agder Historielag, Agder Energi, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadm. Jernbaneverket, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt - Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage UiO, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi -NTNU, Vitenskapsmuseet - NTNU, Ringve botaniske have og Universitetet for miljø- og biovitenskap. I tillegg ble Statens navnekonsulenter for Østlandet og Agderfylkene kontaktet.

Sammendrag av høringsuttalelser:

Følgende sentrale instanser har ingen merknader til verneforslaget: Forsvarsbygg, Avinor, Statens vegvesen og NTNU.

Luftfartstilsynet har ikke innvendinger til forbudet mot start og landing med luftfartøy i verneområdene under forutsetning at forslagene ikke innskrenkes ytterligere i de endelige forskriftene. Luftfartstilsynet ber om at det i forskriftene tas inn et nytt siste ledd i § 4 med unntak for "føre var landinger". Et forslag til tekst er: "Bestemmelsen i § 3 er ikke til hinder for: .. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødsituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing)". Luftfartstilsynet bemerker videre at nummereringen er noe forvirrende i samtlige forskrifter utenom for Myklandsvatna-Ålekjerrheia naturreservat.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at to av områdene krysses av kraftledninger. NVE mener på generelt grunnlag at eksisterende energianlegg i størst mulig grad bør holdes utenom verneområder. Det må ikke legges hindringer for drift og vedlikehold av kraftoverføringslinjer. NVE viser til felles brev fra NVE og DN om forholdet mellom vassdrag-/energianlegg og verneområder, og forutsetter at verneforskriftene utformas slik at de gir berørte myndigheter og rettighetshavere adgang til å drive vedlikehold og utbedringer av bygninger og anlegg som er i bruk på vernetidspunktet. Dette må også gjelde retten til nødvendig motorisert atkomst til anleggene. NVE har for øvrig ingen merknader.

Norges Jeger- og fiskerforbund (NJFF), Aust-Agder bemerker på generelt grunnlag at de er positive til frivillig vern da dette sikrer leveområder for vilt og fisk. Videre bemerker de at de ikke har sterke synspunkter på arrondering av områdene. NJFF er fremdeles uenig i verneforskriftene for områdene i Froland når det gjelder kalking. Det har kommet inn i § 5 at en kan søke om å få gjennomført kalking. Dette mener NJFF er for byråkratisk. Det bør være lov til å kalke så lenge det er behov for dette. Det bør også være lov til å sette ut fisk etter de regler som nå gjelder (fra Fylkesmannens side). Det må videre lages unntaksregler i verneforskriftene slik at tekniske løsninger til kalking kan gjennomføres. NJFF ønsker disse punktene for å sikre at det blir gode fiskeforhold i området.

Froland kommune sier at de er fornøyd med at de fleste innspill de hadde i meldingsfasen ble innarbeidet i forslaget til verneforskrifter. De mener likevel at verneforskriftene bør gi større mulighet for:

- 1) Å flytte velta trær eller deler av trær som hindrer ferdsel både på vann, veier og stier.
- 2) Å flytte trær eller deler av trær som hindrer bruk av gode fiskeplasser.
- 3) Å tilrettelegge for økt ferdsel/kanalisering av ferdsel ved anlegging av stier, klopper mv.
- 4) Å gi større åpning for organisert ferdsel.

Froland kommune sier at de ønsker at verneområdene skal bli mye besøkt og brukt, men at dette ikke skal gå på bekostning av formålet med vernet.

Froland kommune oppfordrer fylkesmannen videre til å ende opp med ett istedenfor to navn på naturreservatet, og foreslår "Myklandsvatna naturreservat" som navn.

Froland Jeger og Fiskeforening (Froland Jff) ser positivt på at jakt, fangst og fiske kan utøves tilnærmet som før i områdene som foreslås vernet i Froland. De mener forøvrig at:

- 1) Det må bli mulighet for å lage tekniske innretninger til kalking ved vannene i brannområdet, hvis behovet viser seg å være tilstede, slik at fiskebestanden kan gjenopprettes som før brannen
- 2) At det blir åpnet for at det kan settes ut fisk fra vann i andre deler av Mykland, til de vann hvor bestandene er dødd ut pga dårlig vannkvalitet etter brannen.
- 3) At det blir mulighet for å flytte/ta bort trær som er til hinder for ferdsel til, og bruk av fiskeplasser.
- 4) At det blir større mulighet for organisert ferdsel.

Froland Jff ønsker at områdene i verneplanen skal brukes og besøkes, uten av dette går ut over formålet med vernet.

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) påpeker i sitt innspill at de tidlig etter brannen engasjerte seg i arbeidet med å kartlegge effektene av brannen på det akvatiske miljøet, og de beskriver videre de områdene som er valgt ut for oppfølging. To av lokalitetene (Hunsvatn og Øyvatt) ligger delvis innenfor det foreslåtte verneområdet. Lokalitetene er utvalgt fordi de dreneres fra fullstendig nedbrente nedbørfelter.

NIVA opplyser at det sommeren 2008 ble det gjennomført prøvefiske i tre lokaliteter (Øyvatt, Hundsvatn og Flekevatt). Ved forsøk på etablering av fiskelokalitet ble det satt prøvegarn i Grunnetjenn oppstrøms Hundsvatn. Ingen fisk ble fanget. Imidlertid ble det observert store mengder salamander. Arealet på Grunnetjenn er ca 62 mål. Et overslag på dyretetthet av synbare individer i tjernet observasjon dagen antyder et antall på ca 1500-2000 individer. Det faktiske antall voksne individer antas å være mange ganger høyere. Dette er meget spesielt og sjeldent. Liknende lokaliteter er ikke kjent i Norge. Sannsynlig historisk utvikling av denne bestanden kan være utvandring fra refugie i Heitjenn. Etter desimeringen av salamanderbestanden på store deler av Sørlandet som følge av den generelle forsureningen, kan lokale individer ha overlevd i dette spesielle området.

NIVA nevner at det i verneforslaget står: "Ved vern av skog som naturreservater legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosesser som skal vernes". Videre står det i forslag til vedtekter for verneplanen at den skal ha til formål "å bevare et skogområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv". Det skal videre "være et viktig referanseområde for undervisning og forskning etter skogbrannen i 2008. Skogen er artsrik og inneholder flere sjeldne arter...".

NIVA's vurdering er at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til de momenter som er referert over. Planen er i sin helhet viet vern av skogtypeområder, noen med innslag av sjelden botanikk. Det er hele tiden bare tatt hensyn til terrestriske forhold. Dette blir helt feil i økologisk sammenheng. Økosystemene henger sammen fra øverst til nederst i hierarkiet. Vann og alt liv i vann er like naturlig i disse betraktningene som den rent terrestriske delen og må være med som premissleverandør til verneplanen. Resultatet av denne manglende økologiske tenkingen har ført til at vernegrenser er foreslått på tvers av nedbørfelter som er meget viktig å beholde intakt, nettopp av hensyn til den økologiske helheten.

Verneplanarbeidet i Mykland kom i gang etter initiativ fra grunneiere i området. I arbeidet med å anskaffe bakgrunnsmateriell for utarbeidelse av verneplan ble det ikke innhentet vannfaglige vurderinger. Resultatet er at planen, slik den nå framstår, trekker grenser på tvers av nedbørfelter på en slik måte at de i realiteten ikke verner høyst verneverdige områder. Det virker som om eiendomsgrenser alene er de vernegrenser som blir foreslått.

Dersom formålet med vern skal opprettholdes, må verneområdet utvides til å innbefatte nedbørfeltene til Heitjenn, Grunnetjenn og Hundsvatn. Disse nedbørfeltene er sammenhengende i

vestre del av verneområdet "Myklandsvatna-Ålekjerrheia". Dette området ligger i grenseland mot det andre verneområdet, "Jurdalsknuten". De to verneområdene blir da sammenhengende.

Det er to viktige årsaker til at området Heitjenn, Grunnethjenn og Hundsvatn bør vernes:

1. Det sikrer stabil og naturlig kjemisk og biologisk utvikling etter brannen i et område det allerede er lagt ned betydelig arbeid i, og hvor langtidseffekter således kan studeres i lang fremtid.
2. Det sikrer terrestrisk og akvatisk habitat til en unik og sjelden stor forekomst av liten salamander. Antagelig landets eneste i så stort format.

Verneområdet i "Myklandsvatna-Ålekjerrheia" bør utvides noe i nordkant av Øyvatn slik at hele dette nedbørsfeltet blir vernet. Dette sikrer at hele nedbørsfeltet til NIVA's biologiske oppfølgingsvatn forblir upåvirket av ytre menneskelig påvirkning.

NIVA påpeker at disse forhold ble tatt opp med Fylkesmannens miljøvernavdeling tidlig i verneplanprosessen. Første e-post om saken bli sendt 19/11 2008. Det er videre sendt et kart fra NIVA med forslag til utvidete vernegrenser den 17. desember. NIVA kommenterer at de ikke kan se at dette er tatt med i avsnittet "Kommentarer/ merknader i etterkant av oppstartsmeldingene" ei heller under "andre interesser", der det heter: "Miljøvernavdelingen er ikke kjent med at det er knyttet andre interesser til området".

Norsk institutt for skog og landskap (Skog og landskap) velger på generelt grunnlag ikke å gi innspill til lokale verneforslag siden de av og til er involvert i faglige vurderinger av slike områder. De melder imidlertid i tilknytning til områdene i Froland at de sammen med Norges Skogeierforbund har etablert et forskningsprosjekt som berører verneområdene. Skog og landskap, som har gitt faglige innspill i forbindelse med verneprosessen her, påpeker at de i ettertid ser at det burde vært koblet hydrologisk kompetanse til utredningen av verneområdene, slik at en i større grad tok hensyn til hydrografiske enheter, spesielt for vern knyttet til skogbranner. Skog og landskap støtter de synspunkter og forslag som NIVA kommer med i sin uttalelse.

Norsk Sau og Geit (NSG) registrerer og støtter at det er tillatt med beiting i de aktuelle områdene. De stiller spørsmål til avsnittet "Motorferdsel" i verneforskriften, og at det ikke står noe om uttransport av syk eller skada bufe, samtidig som det kan søkes om dispensasjon for motorferdsel for transport av storvilt. Siden dyrehold ofte er heltids- eller deltidsnæring mener de at det er rart at denne kommer i skyggen av fritidskjøring i utmark. Det burde vært større toleranse for transport av syke og skadd bufe, både fordi dette forekommer sjeldnere enn transport av felt storvilt, og at det skjer av dyrevernhensyn. NSG regner med at dette blir endra i det endelige forslaget.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Sikring av gode fiskeforhold i området

NJFF og Froland Jff foreslår at verneforskriften må utformes slik at den ikke er til hinder for kalking i området, eller tekniske løsninger for gjennomføring av kalking. NJFF spilte inn samme punkt etter oppstartsmeldingen for områdene. Fylkesmannen foreslo da å endre § 5, pkt. 1, hvor det nå presiseres at søknad om tillatelse til tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, også kan gjelde kalking mot forsuring. Sannsynligvis vil kalkingstiltak være omfattet av verneforskriften også uten denne presiseringen, men fylkesmannen ser at det kan være fornuftig å framheve dette for det aktuelle området. Saurdalsvatnet inngår i dag i kalkingsprogrammet til miljøvernavdelingen. Vernebestemmelsene setter ikke begrensninger for kalkingstiltak som gjennomføres i regi av dette programmet.

Fylkesmannen mener fremdeles at det ikke skal være et generelt unntak fra vernebestemmelsene for kalking slik NJFF foreslår. Kalking som tiltak endrer vannmiljøet, og dermed en del av et økosystem på en måte som ikke nødvendigvis bare er gunstig for naturen i sin helhet. Kalkingen må gjennomføres etter en plan dersom den skal ha ønsket effekt. Et av formålene med vern av Myklandsvatna er at dette skal være et referanseområde for forskning etter storbrannen i 2008. Tilføring av kalk til området vil kunne påvirke den naturlige utviklingen i området etter brannen, og dermed områdets verdi som et referanseområde. Fylkesmannen anser det derfor som svært viktig at kalking og metoder for kalking i området foregår i samråd med relevante forskningsmiljøer.

NJFF mener at det må være lov til å sette ut fisk etter de regler som gjelder, mens Froland Jff mener at det må åpnes for at det kan settes ut fisk der hvor bestandene er dødd ut pga brannen. Utsetting av fisk forutsetter tillatelse fra fylkesmannen også som tiltak utenfor verneområder. Som for kalking bør eventuell utsetting av fisk skje etter en plan, og i samråd med forskningsmiljøer.

Eventuell utsetting av fisk i et naturreservat bør i tillegg vurderes opp mot verneforskriften. Fylkesmannen mener derfor at det ikke bør åpnes for et generelt unntak i verneforskriften for utsetting av fisk. For øvrig vil utsetting av fisk kunne vurderes som tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, og dermed å være omfattet av § 5, pkt 1, slik at fylkesmannen har anledning til å gi en slik dispensasjon. Det bemerkes at en slik søknad og tillatelse, enten det gjelder kalking eller utsetting av fisk, kan gjelde for en lengre periode enn for ett enkelttiltak, eksempelvis kan man søke om å få godkjent en plan.

Ferdsel

Froland Jff ønsker at verneforskriften skal åpne for mulighet til å flytte/ta bort trær som er til hinder for ferdsel til og bruk av fiskeplasser. Froland kommune påpeker at de ønsker større mulighet for å kunne flytte trær som hindrer ferdsel både på vann og på veier og stier. I verneforskriftens § 4, pkt. 7 står det at vernebestemmelsene ikke er til hinder for ...”merking, rydding og vedlikehold av eksisterende veier, stier, løyper...”. På eksisterende veier, stier og løyper vil det altså være anledning til å rydde/flytte trær som er til hinder for ferdselen. Fylkesmannen foreslår et tillegg i dette punktet i verneforskriften slik at rydding av eksisterende ferdselsveier til vanns inkluderes i bestemmelsene. Fylkesmannen ønsker for øvrig ikke å gi en generell tillatelse til flyting av trær utover det § 4, pkt. 7 i verneforskriften tillater. Døende og døde trær er viktig for det biologiske mangfoldet i skogen, og spesielt for dette området er en økning i det biologiske mangfoldet mulig som en effekt av brannen.

Vedrørende spørsmålet om større mulighet for organisert ferdsel så er fylkesmannen inneforstått med at verneområdene i Froland er viktige områder for friluftsliv. Generelt legger verneforskriften ikke begrensninger for vanlig ferdsel til fots eller på ski i verneområdene. Det er videre tillatt å sanke bær og matsopp i områdene, og å drive jakt og fiske i tråd med gjeldede lovverk, jfr. § 4, pkt. 4 og 6. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer forbudt, jfr. § 3, pkt. 5. Organisert ferdsel vil i mange tilfeller karakteriseres som større arrangement, og vil da være søknadspliktig. Fylkesmannen mener at faren for forstyrrelser og slitasje ved organisert ferdsel også i disse områdene må vurderes i hvert enkelt tilfelle / typetilfelle. En ønsker dermed ikke å gi en generell åpning for organisert ferdsel i verneforskriften. Fylkesmannen har anledning etter søknad til å gi dispensasjon for avgrenset bruk av reservatet for arrangement, jfr. § 5. For øvrig bemerkes at Fylkesmannen har som mål å utarbeide forvaltningsplan for de to verneområdene i Froland, og at spørsmål knyttet til organisert ferdsel, tilrettelegging, merking med mer, naturlig vil bli inkludert i denne.

Forslag om utvidelse av verneområdet til å omfatte hele nedbørsfelt

Forslagene til vern av områdene Myklandsvatna og Jurdalsknuten kom fra grunneierne i etterkant av storbrannen sommeren 2008. Miljøvern avdelingen mener dette forslaget til områdevern var svært positivt. De biologiske undersøkelsene karakteriserer områdene som nasjonalt verneverdige. Tilrådingen til DN omfatter i overkant av 1/3 av det arealet som var berørt av brannen. I all hovedsak omfatter de tilbudte arealene de områdene som var mest interessante med hensyn til vern etter brannen. Det har ikke vært normal praksis i frivillig-vernområder å innhente vannfaglig ekspertise slik NIVA ber om i forbindelse med verneprosessen. Fylkesmannen tar imidlertid innspillet til etterretning og vil for fremtiden vurdere i innhente slik ekspertise i områder hvor en ser at dette kan være relevant.

NIVA kommenterer arronderingen av området; at denne i større grad følger eiendomsgrenser enn naturlige grenser for verneverdige områder, og at den ikke inkluderer hele nedbørsfelt. Siden frivillig vern er basert på forhandlinger mellom staten og grunneier om avgrensning og økonomisk erstatning, så kan Fylkesmannen ikke kreve, men bare henstille til grunneierne om å tilby mer av et område dersom dette er verneverdig. Det er slike forhandlinger som har lagt grunnlaget for den arronderingen av området som foreligger i dag. I frivillig vern områder vil avgrensningen således i større grad enn i ordinære verneprosesser følge eiendomsgrenser.

Fylkesmannen beklager at innspillet fra NIVA ikke ble nevnt i høringen, men understreker at en er enig i NIVA sine argumenter knyttet til hvorfor et noe større areal kunne vært inkludert i verneforslaget. De foreslåtte utvidelsene ville ha komplettert området som økosystem i tillegg til å sikre andre viktige verneverdier, som eksempelvis forekomsten av salamander. Det var imidlertid et klart uttrykt ønske både fra miljøforvaltningen og fra skogeiersiden at denne foreslåtte

utvidelsen ikke skulle forsinke verneprosessen for det allerede tilbudte området. Bakgrunnen for dette ønske er knyttet til flere forhold. Først og fremst har området slik det er avgrenset i dag stor verneverdi i seg selv. Videre skiller dette området seg ut fra andre verneområder ved at det er et såkalt "brannreservat". Det store økonomiske verditapet som forekommer i brent skog (dersom tømmeret ikke avvirkes kort tid etter brannen) i motsetningen til i annen skog over et gitt tidsrom tilsier at verneprosessen i "brannreservater" bør gjennomføres hurtigere. Dersom det på et senere tidspunkt skulle være interesse hos grunneiere for å utvide arealet, noe som ikke er helt uvanlig i frivillig vernområder, og så fremt verneverdiene i områdene er intakte, så vil det være mulig å starte en utvidelsesprosess for de aktuelle områdene i samsvar med hva NIVA har spilt inn.

Uttransport av syk og skadd bufe

Fylkesmannen viser til at verneforskriftene er utformet i tråd med de retningslinjer som har vært gitt fra DN sin side når det gjelder uttransport av syke og skadde bufe.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med avgrensning som i høringsforslaget. Fylkesmannen foreslår to mindre endring i verneforskriften i forhold til slik den var i høringsforslaget. Endringene som foreslås er 1) en spesifisering i § 5, pkt. 1, slik at det står: "Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, *herunder kalking mot forsuring*", og 2) en endring i § 4, pkt. 7 til: "...eksisterende veier, løyper, ferdselsveier til vanns, bruer og skilt."

I høringen har det fra Froland kommune kommet forslag om at Myklandsvatna-Ålekjerrheia naturreservat bør endre navn til Myklandsvatna naturreservat. Fylkesmannen har merket seg at ikke hele området som lokalt omtales som Myklandsvatna er innbefattet i verneområdet, men mener likevel at vassdraget slik det er inkludert i verneforslaget har såpass stor assosiasjon til hele området at det er aktuelt å bruke dette som reservatnavn. Statens navnekonsulent har ingen merknader til navneendringen. Fylkesmannen slutter seg til forslaget om endringen og foreslår derfor at området endrer navn til "Myklandsvatna naturreservat".

Direktoratets tilråding

Fylkesmannen har prøvd å få tilbud på arealer som ligger utenfor de arealene som ble tilbudt for vern, men har ikke lyktes med dette. Arbeidsformen frivillig vern medfører at miljøforvaltningen må forholde seg til hva som er mulig å oppnå gjennom frivillige avtaler med grunneierne. Det området som tilrås for vern har likevel store vernekvaliteter som tilfredsstillende kravene til opprettelse av naturreservat. Ellers støtter DN fylkesmannens synspunkter på evt. utvidelse av verneområdet dersom det skulle bli aktuelt. DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN støtter forslaget om at navnet på verneområdet endres til Myklandsvatna naturreservat.

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Myklandsvatna som naturreservat.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Myklandsvatna naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

3. Jurdalsknuten naturreservat, Froland kommune, Aust-Agder fylke.

Totalareal 3 477 daa, hvorav 2 704 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Jurdalsknuten ligger i den sørvestre delen av det store brannområdet i Mykland, dvs. rett sørvest for Mykland sentrum, og strekker seg fra Mjålandsvatn i vest til Myklandsdalen i øst.

Hele det store brannområdet kan sies å tilhøre et typisk heilandskap for indre Agder, med avrundete koller og flater vidder, overalt med lite jordsmonn og mye svaberg i dagen. Gjennom dette heilandskapet går det sprekkedaler som følger svakhetssoner i berggrunnen.

Furuskogen er for det meste av to typer; ungskog som hovedsakelig er naturlig forynget etter flatehogst og eldre furuskog. Den eldre furuskogen finnes særlig i området fra Jurdalsknuten og øst til Myklandsdalen, samt utenfor brannområdet i sør i Solbergliane. De få granbestandene som finnes i dette området er i hovedsak hogd og framstår nå som forholdsvis tette bestander. Eikeskogen skiller seg ut ved en langt høyere alder enn den omkringliggende furuskogen. Det meste av eika er relativt småvokst og krokete, med diameter på 20-30 cm.

Området er dominert av skrinn, åpen svabergfuruskog. De fattigste områdene har rein furuskog helt uten osp og med kun et lite bjørkeinnslag, selv i yngre bestand. Innslag av ospeskog/ospeblandingsskog forekommer særlig der berggrunnen er litt oppsprukket og steinete, gjerne i tilknytning til litt rikere sprekkedaler. Det meste av ospa står tørt, i blanding med furu, og da først og fremst som en fattig blåbærbærlyngtype. Rikere ospesholt av lågurttype opptrer også i tilknytning til eik- og granbestand. De største biologiske verdiene knytter det seg til utpostforekomstene av eikeblandingsskog og annen, rik edellauvskog, som i første rekke forekommer i Jurdalen, Jurdalsknuten og Barlinddalen-Tofjellheia. Eikeskogen er hovedsak relativt fattig, men det er også innslag av rikere lågurteikeskog i sørberget i Jurdalen og ved Fjermundtjern der det forekommer rikere berggrunn. Lindeskogen er tilnærmet helt fattig på skredjord-blokkmark i Tofjellheia, men det er også rikere lågurttype med en del myske i Jurdalen. Den friskere almspisslønn-hassel-dominerte utformingen i Jurdalen er delvis av småbregnetype og delvis lågurttype. Noen myrarealer forekommer i sør.

Det er knyttet store biologiske verdier til området. Selv om skrinn, fattig furuskog dominerer, er det her flere "oaser" knyttet til sprekkedaler og sørberg med rike skogtyper av høy verneverdi. Området har pga. disse "oasene" en stor spennvidde når det gjelder skogtyper, inkludert sjeldne og varmekjære skogtyper, også typer som man ytterst sjelden finner i brannområder. Lokaliteten gir store muligheter for å studere effekter av skogbrann på storskala landskapsnivå, spesielt sett i sammenheng med det tiliggende området Myklandsvatna - Ålekjerrheia. Mye av arealet kan betegnes å ligge innenfor den boreonemorale vegetasjonssonen ("eikeblandingsskogsonen"), og det er i våre dager uvanlig med store branner innenfor denne sonen. Gammel ospeskog fins flere steder. Ospa er i naturskogen nærmest avhengig av brann for ny foryngelse/nye suksesser, og det er særlig interesse knyttet til utviklingen av de gamle osprike miljøene som finnes her. Både en del vedboende insekter og sopp vil trolig begunstiges av tilgang på mye brent, døde ospeskog og læger etter brann. En naturlig utvikling etter en slik hard skogbrann som i Mykland vil være at det dannes store mengder døde furulæger. Dette er en mangelvare i Agder-området i dag, og konsentrasjoner av furulæger etter brann vil derfor skape et unikt habitattilfang og være av stor verdi for vedboende furutilknyttede arter. Innenfor området forekommer det en del eldre furuskog som sannsynligvis vil generere konsentrasjoner av død ved/furulæger.

Isolert sett kvalifiserer lokaliteten til regional verdi (**). bl.a. pga. forekomst av rike kjerneområder med utposter av gammel eikeskog. Videre vektlegges ved verdisetting at en her har et større brannareal innenfor boreonemoral blandingsskog, med mer eller mindre unike, brente, gamle eik-, lind- og ospeskoger. Forskningsmessig har slike brente, naturskogpregete eik-lindeskogsbestand meget stor interesse, da slike trolig knapt finnes ellers i Europa nord for Alpene. Det som trekker ned er at det her er forholdsvis små arealer med eldre skog, og det er i området store arealer med skrinn furuskog. Slik sett er brente arealer av høy biologisk kvalitet mindre her enn i Myklandsvatna - Ålekjerrheia. Siden området ligger så vidt nært Myklandsvatna-Ålekjerrheia, og fordi et stort areal ansees som svært viktig, vurderes likevel områdene som helhet som nasjonalt verdifulle (***)

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med sjeldne varmekjære skogtyper i veksling med heifuruskog som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Området er representativt for heilandskapet i indre Agder, og har særskilt vitenskapelig og pedagogisk verdi som referanseområde for undervisning og forskning etter storbrannen i 2008. Skogen er artsrik og inneholder flere sjeldne arter og sjeldne skogtyper. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Lokaliteten har ubetydelig med tekniske inngrep. En større øst-vest gående kraftlinje danner sørgrense for lokaliteten. Skogsbilvegen i Myklandsdalen danner øst-grense i nordøst, men blir liggende innenfor et stykke der lokalitetsforslaget krysser dalen i sørøst. Fire lite synlige traktorveger/traktorspor går et stykke inn i området.

Høringinstanser: Se beskrivelse under område nr. 2.

Sammendrag av høringsuttalelser

Følgende sentrale instanser har ingen merknader til verneforslaget: Forsvarsbygg, Avinor, Statens vegvesen og NTNU.

Luftfartstilsynet har ikke innvendinger til forbudet mot start og landing med luftfartøy i verneområdene under forutsetning at forslagene ikke innskrenkes ytterligere i de endelige forskiftene. Luftfartstilsynet ber om at det i forskriftene tas inn et nytt siste ledd i § 4 med unntak for "føre var landing". Et forslag til tekst er: "Bestemmelsen i § 3 er ikke til hinder for: .. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødsituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing)." Luftfartstilsynet bemerker videre at nummereringen er noe forvirrende i samtlige forskrifter utenom for Myklandsvatna-Ålekjerrheia naturreservat.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

I innspillene fra NIVA og NJFF står nevnt områdene i Froland, det vil si Jurdalsknuten og Myklandsvatna. Så langt en kan se gjelder de konkrete innspillene i stor grad kun Myklandsvatna, og høringsuttalelsene er derfor plassert under dette verneområdet. Når det gjelder forslaget om større åpning for organisert ferdsel for begge områdene så vises det til fylkesmannens kommentar ovenfor under omtalen av Myklandsvatna.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med slik avgrensning og fredningsforskrift som i høringsforslaget, men hvor nummerering er rettet opp.

Direktoratets tilråding

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Jurdalsknuten som naturreservat.

MDs tilråding

MD viser til at en større øst-vestgående kraftlinje danner sørgrense for lokaliteten. Avgrensningen her er slik at kraftlinjen i sin helhet, inkl. ryddebeltet, vil ligge utenfor verneområdet. MD har foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Jurdalsknuten naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

4. Fjellheia naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder fylke.

Totalareal 785 daa, hvorav 738 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Fjellheia ligger ca 5 km øst for Tvedestrand sentrum, i boreonemoral sone, og omfatter et topografisk og naturmessig variert skoglandskap omkring de to markerte ryggene Fjellheia og Gjødersfjell. Den terrengmessige variasjonen er stor, med mange små sprekkedaler og skrenter. Det meste av området har naturskogspreg, med mosaikk mellom flere treslag, god spredning på ulike trehøyder og dimensjoner og til dels stort innslag av svekkede og døde trær. Eikeskogen i området er ikke særlig grovvokst. I de fleste bestandene dominerer trær med brysthøydiameter ca 40 cm. Det finnes ganske mange grove gran og osp i området, dimensjoner >60 cm er ikke uvanlig. Det er store mengder dødt trevirke både av osp og gran – mest liggende, men også

stående. En del grove og tydelig gamle lind og furu står i området, særlig Fjellheia. Litt død ved av lind forekommer spredt i området. Flere av furuene i området har anselig alder. Død ved av furu forekommer i partier hyppig, og grove læger og sene nedbrytningsstadier er også representert. Av andre viktige elementer i området kan nevnes et jevnt innslag av død og døende bjørk, ofte som høystubber, samt flere grove svartor.

Området bærer i dag preg av å ha ligget nesten urørt for skogbruksinngrep i flere generasjoner. Dermed skiller området seg ut med langt mer utviklet naturskogs preg enn mange andre kystnære løv- og blandingsskoger i Agder.

Området kan vegetasjonstypisk grovt deles i fire deler; arealer med eike-(linde)skog av amfibolitt-typen, arealer med blåbæreikeskog, arealer med boreonemoral blandingsskog dominert av gran og arealer med alm-lindeskog. Den førstnevnte typen er særlig viktig for biologisk mangfold, og opptrer hovedsakelig på Fjellheia, særlig nord på Fjellheia og i to lange striper på hver sin side av toppryggen. Dette er en vegetasjonstype med eik og lind i tresjiktet, og med feltsjikt som nærmer seg alm-lindeskog. Fragmenter av rik sumpskog finnes flere steder.

Treslagsvariasjonen er stor. Eik, gran og osp er de vanligste treslagene. På ryggene spiller også furu en viktig betydning. Treslagene opptrer ofte i mosaikk. Rike lavurteikeskoger har dominans av eik, og varierende innslag av lind. Stedvis er det mye lind og også en del innslag av barlind. Osp er vanlig i hele området, og dominerer lokalt vest og nord på Fjellheia, samt flere steder sentralt og nord på Gjødersfjell. Dessuten er det kraftige ospholt i Bronåsenområdet. Spisslønn og hassel forekommer spredt i hele området, men i lave konsentrasjoner. Ask og svartor kommer inn på fuktig mark, men er ikke vanlige. Bjørk forekommer spredt til vanlig i hele området, mens rogn og selje er mer sjeldent. Einer forekommer over hele området, på grunnlendte og solvarme steder. Aust-Agder er et kjerneområde for rik edelløvsog i Norge. Fjellheia ligger midt i en sentral region for viktige edelløvsog, og utgjør samtidig et stort og velarrondert område med kvaliteter og verneverdier knyttet til flere viktige elementer for biologisk mangfold. Ved siden av verdier knyttet til "rik bakke" inneholder området en høy tetthet av viktige gammelskogs-strukturer som død ved og grove trær. Ingen kystnære områder i Agder inneholder urskogs nære miljøer. Av hittil dokumenterte skogområder i regionen er trolig Fjellheia det som skårer aller høyest på naturskogs preg og død ved forekomst. Området inneholder flere truede vegetasjonstyper, og en rekke trua arter er dokumentert fra området. Funksjonen i forhold til bevaring av biologisk mangfold er meget stor. Fjellheia bidrar vesentlig til oppfyllelse av mangler i skogvernet. Det er ingen kystnære verneområder i denne delen av Aust-Agder.

Det undersøkte området skårer høyt på de fleste verdikriteriene. Området mangler, i likhet med andre kystnære skoger i regionen, virkelig gammel eikeskog med "urskogs preg". Tatt i betraktning av den kystnære lokaliseringen har området overraskende godt naturskogs preg. I kombinasjon med verdier knyttet til rike skogtyper og god arrondering tilsier dette meget høy verneverdi. Fjellheia vurderes som nasjonalt verneverdig (***)

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med variert løv- og blandingsskog med all naturlig flora og fauna. Området har en særskilt vitenskapelig betydning ved at det inneholder særlig artsrike skogtyper. Store naturverdier er knyttet både til rike voksestedsbetingelser og godt utviklet naturskogs preg med gamle, hule løvtrær og mye dødt trevirke av ulike treslag. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Noen små stier og oppbygde hesteveier krysser gjennom området.

Høringsinstanser: Se beskrivelse under område nr. 2.

Sammendrag av høringsuttalelser

Følgende sentrale instanser har ingen merknader til verneforslaget: Forsvarsbygg, Avinor, Statens vegvesen og NTNU.

Luftfartstilsynet har ikke innvendinger til forbudet mot start og landing med luftfartøy i verneområdene under forutsetning at forslagene ikke innskrenkes ytterligere i de endelige forskiftene. Luftfartstilsynet ber om at det i forskriftene tas inn et nytt siste ledd i § 4 med unntak for "føre var landinger". Et forslag til tekst er: "Bestemmelsen i § 3 er ikke til hinder for: ..

Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødsituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing).”Luftfartstilsynet bemerker videre at nummereringen er noe forvirrende. Bergvesenet påpeker at i den vestligste delen av området eksisterer det en mutningsrett knyttet til en forekomst av kobber-nikkel metaller i den nedlagte Høgåsen gruve lengre vest. Det har ikke vært undersøkelsesaktivitet i området siden rettigheten ble tildelt (i 2004), og hvis det ikke blir funnet drivverdige forekomster i området innen 7 år fra rettighetsdatoen, vil rettigheten vanligvis falle i det fri.

En grunneier tok kontakt på telefon og påpekte at et gnr/bnr manglet i verneforskriften.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området fredes som naturreservat med avgrensning og forskrift som i høringsforslaget men hvor manglende gnr/bnr er ført inn og nummerering er rettet opp.

Direktoratets tilråding

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Fjellheia som naturreservat.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Fjellheia naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

5. Bjellandshaugane naturreservat, Arendal kommune, Aust-Agder fylke.

Totalareal 326 daa, hvorav 307 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Bjellandshaugane ligger ca 15 km vest for Arendal sentrum, vest og nordvest for Bjellandstjern og øst for Vigelandsvannet. Området består av en nord-sør-løpende rygg med flere små koller. Særlig markert er nordligste kollen, som faller bratt mot sør. Området inkluderer tre små koller, atskilt av markerte søkk som faller bratt mot øst. Området innehar mye topografisk variasjon i form av skrenter og trange daler.

Skogen i det aller meste av området er preget av å ha vært under fri utvikling over et relativt langt tidsrom. Det er mange tydelig gamle eiker i området, selv om bare et fåtall av disse er særlig grove. Noen eiker har trolig vært framelsket i lang tid for høstingsformål, og et par slike har brysthøydiameter på over 80 cm. En rekke grove lind og osp finnes i området, men sjelden grovere stammer enn 60 cm. På høy bonitet står både lind, ask, svartor og gran med grove stammer, men de eldste trærne står på de tørre kollene og i tilknytning til bratte skrenter og ur. En del gammel og grov furu står i toppområdene. Skogen inneholder høy andel av trær med død topp, døde greiner, stammehulrom etc. I alt finnes mange hule eiker, men bare et fåtall er særlig grove. Død ved finnes spredt til rikelig. I partier finnes ospeskog i sammenbrudd med rikelig forekomst av dødt trevirke. På kollene ligger det spredt med grove, gamle furulæger.

Lavurteikeskog er vanlig i området, og dekker kanskje så mye som 50 % av arealet. Mye av lavurteikeskogen er av en særlig rik type eike-linde-lavurtskog betinget av basisk forvittrings- og skredjord. Brattskråningen mot Bjellandsdalen inneholder trolig den aller rikeste formen for lavurteikeskog, med mye lind og også skogfaks og en sjelden forekomst av orkidéen hvit skogfrue. På de mest grunnlendte delene finnes lavurt-eikeskog med glissent tresjikt av eik, furu og lind og arter som svarterteknapp, kantkonvall, smørbukk, stankstorkenebb og blodstorkenebb i feltsjiktet. I Bordalen erstattes lavurt-eikeskog av almlindeskog. Ofte er det brå overgang fra rik lavurt-eikeskog til blåbæreikeskog. I flere av fuktdragene finnes rik svartorsumpskog.

Treslagsvariasjonen er betydelig. Eik er dominerende treslag, og finnes i alle deler av området. Osp er vanlig i hele området, og inngår i blanding med eik og som dominerende i små partier. Lind er vanlig i alle partier med rik lavurteikeskog. Gran og ask er vanlige på dypere jordsmonn, særlig i fuktige søkk. Svartor står i de fuktigste partiene, gjerne sammen med ask. Alm er sjeldent, men

finnes spredt. Hassel er vanlig i det meste av området. For øvrig finnes bjørk, selje, hegg og rogn spredt i området, og furu er vanlig i de tørre topp-partiene. Einer er vanlig.

Den økologiske variasjonen er stor. Det "kollete" terrenget gjør at alle eksposisjoner er representert. Her finnes både varme, solrike lisider med skredjord, avskrapte koller med grunn forvittringsjord og skyggefulle dalsenkninger med mektigere løsmassedekke, til dels med store steinblokker spredt rundt omkring. Mange vegetasjonstyper er representert, og det er også betydelig treslagsvariasjon.

Bjellandshaugane inneholder en helt sjelden ansamling av trua arter innen flere organismegrupper, men særlig innenfor sopp. Området kan betegnes som en internasjonal "hot-spot". Området utgjør en stor og godt arrondert enhet av rik edelløvsskog, særlig lavurteikeskog. Aust-Agder er et kjerneområde for lavurteikeskoger i Norge, men så pass store arealer og så rike utforminger som en finner i Bjellandshaugane er sjeldent i fylket. Området inkluderer en usedvanlig rik skogtype, og må karakteriseres som et "spesialområde". Lavurteikeskoger er særlig artsrike, og er sterkt underrepresentert i skogvernet hittil. Området skårer relativt høyt på verdier knyttet til skogtilstand, og dermed oppnår området en sjelden kombinasjon hvor verdier knyttet både til naturgrunnlag og tilstand kompletterer hverandre i ett og samme område. I sum har Bjellandshaugane et svært stort tilfang av rødlistearter. Dersom området får utvikle seg urørt vil verdiene knyttet til eike- og blandingsskog med gamle trær øke mye på lengre sikt. Bjellandshaugene vurderes som nasjonalt verneverdig og svært viktig (***) grunnet områdets unike naturkvaliteter. Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med edelløvsskog, særlig lågurteikeskog, med tilhørende naturlig flora og fauna. Området har en særskilt vitenskapelig betydning med en særlig rik og sjelden utforming av lågurteikeskog som huser svært mange kravfulle og trua arter. For markboende edelløvskogssopp er lokaliteten blant de rikeste i landet. I området finnes også gamle, hule edelløvtrær. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Like utenfor området i nord, er det synlige rester etter kvartsgruver, i form av flere store utsprenge groper. Veien til Vigeland krysser gjennom området (Bjellandsdalen). Det er laget en vei ned til Borddalen langs vannet. Et parti i nordenden av Bjellandstjern har vært et gammelt jorde, og er ennå preget av statusen som tidligere innmark (eng i gjenvoksning). Kraft- og telefonlinje går gjennom Bjellandsdalen, parallelt med veien.

Høringsinstanser: Se beskrivelse under område nr. 2.

Sammendrag av høringsuttalelser

Følgende sentrale instanser har ingen merknader til verneforslaget: Forsvarsbygg, Avinor, Statens vegvesen og NTNU.

Luftfartstilsynet har ikke innvendinger til forbudet mot start og landing med luftfartøy i verneområdene under forutsetning at forslagene ikke innskrenkes ytterligere i de endelige forskiftene. Luftfartstilsynet ber om at det i forskriftene tas inn et nytt siste ledd i § 4 med unntak for "føre var landinger". Et forslag til tekst er: "Bestemmelsen i § 3 er ikke til hinder for: .. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing)." Luftfartstilsynet bemerker videre at nummereringen er noe forvirrende.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at to av områdene krysses av kraftledninger. NVE mener på generelt grunnlag at eksisterende energianlegg i størst mulig grad bør holdes utenom verneområder. Det må ikke legges hindringer for drift og vedlikehold av kraftoverføringslinjer. NVE viser til felles brev fra NVE og DN om forholdet mellom vassdrag-/energianlegg og verneområder, og forutsetter at verneforskriftene utformas slik at de gir berørte myndigheter og rettighetshavere adgang til å drive vedlikehold og utbedringer av bygninger og anlegg som er i bruk på vernetidspunktet. Dette må også gjelde retten til nødvendig motorisert atkomst til anleggene. NVE har for øvrig ingen merknader.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Fylkesmannen mener at verneforskriftene er utformet slik at de følger de retningslinjer som DN og NVE har anbefalt når det gjelder drift og vedlikehold av eksisterende anlegg i verneområdene.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med slik avgrensning og fredningsforskrift som i høringsforslaget, men hvor nummerering er rettet opp.

Direktoratets tilråding

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Bjellandshaugane som naturreservat.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Bjellandshaugane naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

6. Lone naturreservat, Drangedal kommune, Telemark fylke.

Totalareal 11 061 daa, hvorav 5 138 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

I nedre del av området går det to markerte, blankskurte åsrygger med til dels meget bratte, sørvest - vendte sider, og noen mindre tversgående sprekkedaler. Den øvre, nordøstre delen av verneforslaget omfatter et noe flatere men småkupert, og mer heipreget landskap med mye svaberg nord for Vihusvannet - Sandvann. Nord for dette ligger den øst-vest-gående dalen fra Oksdalen over Haugstølvannet. Videre nordover mot Rudsheia-Tåklireset er terrenget slakere med jevne til middels bratte lier. Mens terrenget er mye blankskurt og grunnlendt i søndre og midtre deler, kommer det inn litt mer løsmasser og dermed også mer produktive granskogtyper fra Haugstølvannet og nordover.

Området har en meget stor økologisk variasjon i naturforhold og vegetasjonstyper. Lokaliteten spenner over en betydelig klimatisk/vegetasjonssone-gradient, og har ekstreme variasjoner i topografi og næringsrikhet, med helt skrinne furuknauser og kalkrike rasskar med grovvokst eik-lindeskog side om side. Variasjoner i løsmassedekket gir også store forskjeller mellom kompakte, storvokste granskogslie i nord versus åpne, småvokste heipregete svabergfuruskoget. Området hører inn under boreonemoral vegetasjonssone, klart oseanisk seksjon.

Verneforslaget inkluderer flere åser der hele gradienten fra åsrygg til dalbunn er med. Nederst i liene og i dalbunnen er det flere steder foretatt flatehogster de seinere tiårene. Det aller meste av arealene i hele gradienten fra 125 m o.h. opp til 800 m o.h. er imidlertid intakt, fleraldret og flersjiktet skog av hogstklasse V, bl.a. pga. ulendt terreng, vanskelige driftsforhold og mye furuskog av lav bonitet. Denne furuskogen har nok vært gjennomgående mye plukkhogd langt tilbake i tid og furuskogen er stort sett relativt strukturfattig og ikke spesielt gammel. Noen av de bratte bergene har imidlertid i øvre deler hyller med grovvokst furu med lite spor av plukkhogst. Her er det også noe furugadd og noen få furulæger (tørre gaddlæger). Det er også observert brannspor her, og en må anta at området var betydelig påvirket av branner når en går 150-200 år tilbake i tid. Det brede, høyereliggende granskogsbeltet i Haugstøldalen og nordenfor var gjenstand for relativt omfattende dimensjonshogster på 1930-40-tallet. Resultatet av dette i dag er en mer eller mindre flersjiktet, men strukturfattig granskog med lite død ved. Imidlertid synes påvirkningen av dette å variere betydelig mellom delområder og eiendommer, og i liene her er det i dag flere steder utpreget gammelskogspreget med stedvis ganske mye død ved i ulike nedbrytnings- stadier. Dette gjelder særlig liene et stykke nord for Haugstølvann. Mange av oasene med vernemessig viktige skogtyper ligger vanskelig tilgjengelig og er derfor lite påvirket og har et betydelig gammelskogs- og naturskogspreget. Et utpreget eksempel på dette er den edellauvskogen i Hønnsåsen, som huser en for Tørdal antageligvis unik ansamling av grove, hule eikekjemper, eikegadd og eikelæger. Her er også grovvokst, gammel lindeskog av sjelden kaliber. Tilsvarende gjelder for de rike, nesten utilgjengelige rasskarene i Galnliheia som har en naturskogspreget, grovvokst eik-lindeskog. Kombinasjonen av naturskogspreget bestand og svært (kalk)rik utforming er her nokså unik. Her

er også enkelte eldre barlind-eksemplarer som har fått stå. Det er generelt relativt mye gammel osp, inkludert grove, hule osper og mye ospelæger i området.

Det rike og sjeldne biologiske mangfoldet knyttet til lite påvirket boreonemorale eikeblandingskog, og selv om det generelt sett er mindre tetthet av disse elementene i Tørdal i forhold til søndre deler av Drangedal, er de like rike, og de aller fleste sjeldne og spesielle vegetasjonstypene i Drangedal er til stede her. Hønnsåsen representerer en viktig utpost-forekomst av hule eikekjemper, som er et "varemerke" for det spesielle Drangedalsmangfoldet. Det er også registrert et høyt antall rødlistede vedboende og jordboende sopp knyttet til varm eik-ospeskog og særlig rik lindeskog på skredjord. Disse artsregistreringene er langt fra uttømmende, og det anslås at lokaliteten huser minst 50-60 rødlistede sopparter, noe som plasserer denne blant de antatt rikeste i Norge for dette elementet.

Sett under ett kvalifiserer den sørvestligste halvdel av verneforslaget til nasjonal verneverdi (***), primært pga. små, men mange og rike, godt sammenknyttede forekomster av boreonemorale eikeblandingskog/edellauvskog med meget store forekomster av rødlistearter. Det nordøstre delområdet tilfører også betydelige verneverdier til verneforslaget totalt sett, slik at dette framstår som en unik møteplass for velutviklede, artsrike boreonemorale, sørlige edellauvskogs-elementer og boreale, nordøstlige barskogs-elementer som til sammen kvalifiserer til nasjonal verneverdi . Verneforslaget oppfyller i stor grad elementer av mangler ved dagens skogvern (jfr. Framstad m. fl. 2002, 2003), både behovet for å sikre intakte boreonemorale elementer, rike/sjeldne vegetasjonstyper, et særlig rikt biomangfold med ansamlinger av rødlistearter, og behovet for storområder. Lokaliteten representerer et av de største verneforslagene innenfor den biomangfoldsmessig svært rike boreonemorale-sørboreale regionen av Agder-Telemark.

Lokaliteten har meget store verdier i egenskap av storområde som fanger hele gradienten fra varmekjære, boreonemorale elementer 125 m o.h. til nordboreale elementer opp omtrent til skoggrensa på 800 m o.h. Muligheten for slike ekstreme gradienter har man få steder ellers på Sør- og Østlandet, bortsett fra noen få steder i denne delen av Telemark.

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som storområde som fanger hele gradienten fra varmekjære boreonemorale elementer på 125 moh til nordboreale elementer opp til skoggrensa på 800 moh. Det er registrert et stort antall sjeldne og sårbare arter, og området er egenartet i form av urørthet. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Merknader til avgrensningen: Tre arealer inne i verneområdet er holdt utenfor i tilbudet om vern. En grunneier nord for Haugstølvatnet var ikke interessert i verneplanen, og et areal med yngre kulturskog rundt hytta ved Vihus er holdt utenfor vernet av hensyn til skogbruksinteresser.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det er flere traktorveier inn i området. Noen av disse er det nødvendig å bruke for å drive bakenforliggende skog.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 6.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Telemark Turistforening uttaler at alle tre områdene har lokale friluftslivsverdier, som gjør det viktig at den frie ferdselsretten blir opprettholdt, eventuelt kanalisert langs stier og løyper.

NJFF Telemark uttaler seg på vegne av hele organisasjonen. Høringen er også sendt ut til berørte lokale foreninger av NJFF i fylket med anmodning om innspill. NJFF Telemark har spesielt sett på forslaget til verneforskrifter og da primært i forhold til sine interesser innenfor jakt, fiske og friluftsliv, og mener at disse interessefeltene er ivaretatt i verneforskriftene.

Luftfartstilsynet har følgende innspill til samtlige verneforskrifter: "Vi merker oss at start og landing med luftfartøy foreslås gjort forbudt, jf. § 3 nr. 4. Luftfartstilsynet har ingen innvendinger til dette. Det forutsettes imidlertid at de foreslåtte unntakene i § 4 ikke innskrenkes i den endelige forskriften. Vi ber om å bli kontaktet dersom det kommer forslag til innskrenkninger av unntakene.

Videre gjør vi oppmerksom på at det innenfor luftfarten opereres med såkalte "føre var landinger". Dette er landinger med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg. Hvorvidt føre var landinger vil ligge innenfor alminnelig nødrett er uklart.

Luftfartstilsynet vil derfor be om at det i forskriften § 4 tas inn et unntak for føre var landinger. Et forslag til tekst er: "Bestemmelsen i § 3 punkt. 1-4 er ikke til hinder for: 3. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing)."

Luftfartstilsynet har forøvrig ingen kommentarer til verneforslaget. "

NVE har merket seg at det i forskriftene for områder der det er kraftlinjer er gjort unntak i verneforskriftene som i tilstrekkelig grad ivaretar hensyna de har til drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, inklusive en egen bestemmelse ved akutt utfall. Ut over dette har derfor ikke NVE spesielle merknader til verneforslagene.

Grunneier Karl Gunnar Bø, påpeker at avgrensningen av verneområdet på hans eiendom ikke er korrekt inntegnet på kartet. Det er avtalt at vernegrensa skal trekkes litt høyere opp i lia og dermed vil grensa naturlig følge en fjellkant.

Telemark Turistforening uttaler at "Dersom ei heller dårleg arrondering her går på bekostning av viktige verneverdiar, bør ein søke å få til meir heilskapeleg avgrensing av verneområdet".

Statens vegvesen Region sør påpeker at Lone naturreservat grenser inntil rv 38 og en ber derfor om at vernegrensen blir liggende minst 20 m fra vegkant. Dette for evt. framtidig vegutbedring.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Når det gjelder merknadene fra Telemark Turistforening om den fri ferdselsretten vil Fylkesmannen bemerke at så langt en kjenner til er det aldri foreslått noen restriksjoner på allmennhetens adgang til fri ferdsel i skogreservater. Den eneste bestemmelsen i verneforskriften som berører allmennhetens ferdsel er regelen om bålpyring, der det kun tillates at det brytes kvist eller benyttes medbrakt ved. Gadd, læger eller stubber skal altså ikke hogges til bålved.

Grensa for verneområdet skal trekkes lenger opp slik at den blir i tråd med det som er avtalt med Karl Gunnar Bø. Dette er justert i vernekartet som følger fylkesmannens tilråding til DN.

Fylkesmannen er enig med Telemark Turistforening i at arronderingen av Lone naturreservat ikke er ideell, men verneverdien av det arealet som det er inngått frivillige avtaler for er så høy at det likevel er aktuelt å frede området. Dersom det senere skulle komme tilbud om arealer som kan gjøre arronderingen bedre vil Fylkesmannen selvsagt stille seg positiv til dette.

Mht. avgrensning mot rv 38 vil Fylkesmannen ikke tilrå at det avsettes minst ca 20 m mellom veg og vernegrense med tanke på framtidig vegutbedring. Fylkesmannen legger i denne forbindelse vekt på at det er inngått kontrakt med grunneier om fredning av hele arealet mot vegen. Eventuell framtidig utvidelse av rv 38 kan etter Fylkesmannens vurdering heller legges på utsiden av eksisterende veg, mot innmark og vassdrag, den vil dermed ikke berøre et framtidig reservat. Dersom det skulle vise seg å bli konflikt i forhold til vassdraget på en liten strekning, må det gjøres en konkret vurdering hvordan dette best kan løses på det tidspunkt dette måtte bli aktuelt.

Verneforskriften inneholder flere bestemmelser om vedlikehold av eksisterende veger, anledning til skånsomt grusuttak, mulighet til å søke om opprusting av veger og mindre inngrep i forbindelse med skogsdrift for bakenforliggende skoger. Fylkesmannen antar at det i disse sakene kan bli aktuelt med motorferdsel, og Fylkesmannen foreslår derfor at det i § 5 nr 5 innføres 5 nye kulepunkter med hjemmel for å søke om motorferdsel til § 4 nr 9 og § 5 nr 5, 6, 7 og 9.

Når det gjelder ønsket fra Luftfartstilsynet om å ta inn en bestemmelse om såkalte føre-var-landinger, er Fylkesmannen av den mening at det ikke er riktig å ta inn en slik bestemmelse. Forskriften kan ikke forventes å regulere alt som potensielt kan skje i verneområdet. Hvorvidt forholdet vil komme inn under nødrettsbegrepet vil antakelig være en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. Fylkesmannen tilrår derfor ikke å ta inn en bestemmelse om såkalte føre-var-landinger i forskriftene, men ber Direktoratet vurdere problemstillingen nærmere, da vi antar at den vil ha relevans i svært mange av de fremtidige verneområdene i landet.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med en mindre grensejustering gjeldende for eiendommen til Karl Gunnar Bø, og for øvrig med slik avgrensning som vist i høringsdokumentet, samt med de endringer i verneforskrifta som nevnt ovenfor men for øvrig med ordlyd som i høringsdokumentet.

Direktoratets tilråding

DN er enig i at arronderingen av Lone naturreservat ikke er ideell, men verneverdiene i de arealene som det er inngått avtaler om frivillig vern av er så høye at det likevel tilrås å frede området som naturreservat. Dersom det senere skulle vise seg mulig å bedre arronderingen, vil DN støtte dette. Det er allerede gitt tilbud på vern av tilgrensende arealer, men da det vil ta en del tid ennå for å få avklart om disse arealene er aktuelle for vern og forhandle fram avtaler med berørte grunneierne, tilrå DN at det fattes vernevedtak for det tilrådde arealet nå av hensyn til de grunneierne det er inngått avtaler med.

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. Det går mange veier inn i området, og flere av disse må i framtida opprettholdes for å få ut tømmer fra bakenforliggende skog. DN vurderer at det må utarbeides forvaltningsplan for dette reservatet for å få nærmere avklaringer på spørsmål knyttet til bruk og vedlikehold av veier og stier.

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått en mindre grensejustering etter høring. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Lone som naturreservat.

MDs tilråding

Vedrørende verneforskriftens § 4 pkt. 15: MD ser det generelt som uheldig at det i et naturreservat kan skje inngrep som uttak av grus. I forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplan for området bør det vurderes i hvilken grad uttak av grus til nødvendig vedlikehold av den aktuelle traktorvegen kan skje fra eksisterende grustak eller veiskråninger som ligger utenfor naturreservatet. Eventuelt uttak av grus fra et eksisterende grustak eller veiskråninger i naturreservatet må uansett begrenses i omfang, og må skje på steder hvor dette har minst mulig negativ effekt for verneverdier. Bl.a. bør opprinnelig jorddekke tilbakeføres etter et eventuelt uttak av grus. Disse og andre premisser må omtales nærmere i forvaltningsplanen.

Når det gjelder verneforskriftens § 4 pkt. 16 bør det i forvaltningsplanen primært vurderes om uttak av virke kan skje på nærliggende areal utenfor naturreservatet på samme eiendom. Eventuelt uttak av virke i naturreservatet må begrenses i omfang, og må skje slik at dette har minst mulig negativ effekt for verneverdier. Disse forholdene bør omtales nærmere i forvaltningsplanen.

Mht. forskriftens § 4 pkt. 19 menes med "båstø" enkel fortøyningsplass for båt, uten båthus.

Vedrørende forskriftens § 5, pkt. 5 og 6: MD ser det generelt som uheldig at det i et naturreservat kan skje inngrep som utbedring av eksisterende traktorveger. Det legges til grunn at "utbedring" her ikke innebærer ombygging som medfører endring av veiklasse, men kun mindre inngrep som ikke skiller seg vesentlig fra ordinært vedlikehold. Eksempelvis bør man ikke kunne utføre nygrøfting som medfører drenering av arealer inntil vegen, eller sprenging. Ved eventuelle søknader må det legges til grunn at eventuell utbedring av eksisterende traktorveger vil skje på en skånsom måte og med minst mulige terrenginngrep. Hvis det gis dispensasjon må forvaltningsmyndigheten definere nødvendige vilkår for gjennomføringen slik at verneverdiene ivaretas best mulig. Spesielt vedrørende § 5 pkt 5: I følge grunneier på Tåkليا den vestre delen av veg nr. 2 (jf. vernekart) traktorveg, mens østre del er en slepe i terrenget hvor man har kjørt med 6 –hjuling. Det eksisterer ikke noen tillatelse til, eller ønske om, bygging av traktorvegen videre østover. Grunneier ønsker å beholde dagens enkle traktorveg/slepe til Tåkليا, men ønsker å kunne gjøre

noe mer enn vanlig vedlikehold. Ut fra dette legger MD til grunn at behovet for utbedring knyttet til verneforskriftens § 5 pkt. 5 er begrenset til vegens østre del, dvs. slepen.

Vedrørende forskriftens § 5, pkt. 7 og 8: MD ser det generelt som uheldig at det i et naturreservat kan skje inngrep som gravearbeider. Ved eventuelle søknader må det først vurderes om andre traseer uten terrenginngrep er mulige. Med "mindre gravearbeid" menes her små terrenginngrep begrenset til graving over korte strekninger. Det vil for eksempel ikke kunne utføres sprengningsarbeider. Hvis det gis dispensasjon må forvaltningsmyndigheten definere nødvendige vilkår for gjennomføringen slik at verneverdiene ivaretas best mulig.

MD viser ellers til at arronderingen av naturreservatet er ugunstig, bl.a. ved at tre arealer inne i verneområdet er holdt utenfor tilbudet om vern. Likevel har området viktige verneverdier. Det er positivt at det er gitt ytterligere tilbud om vern av tilgrensende arealer, og det vil være viktig om denne prosessen resulterer i en bedre arronering og at naturreservatets samlede verneverdier styrkes ytterligere.

MD har foretatt mindre justeringer og presiseringer i verneforskriften. Det er bl.a. lagt inn samsvarende nummerering på veger i verneforskriften og på vernekartet. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Lone naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

7. Dalaåsen naturreservat, Andebu kommune, Vestfold fylke.

Totalareal 930 daa, hvorav 850 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger rett nord for Langevann, ca 22 km NNV for Sandefjord og 7-8 km rett vest for Andebu sentrum. Lokaliteten består i hovedsak av søndre del av et større åsparti. Toppen består av mindre topper og forsenkninger, østsiden mot Trolldalen er til dels svært bratt, mens terrenget faller mer slakt mot sør. Vegetasjonstypene domineres av middels rike og rike edelløvskogvarianter. På grunnlendt og skrinnt mark forekommer bærlyngskog. Forekomsten av ulike typer bøkeskog dominerer skogbildet i sentrale deler av området. Forekomst av rødlistearter (over 20) og rødlistede vegetasjonstyper sammen med en god arronering gir området meget høy verneverdi. Dessuten representerer området en typisk skoglokalitet for denne delen av fylket. Området er vurdert til å være nasjonalt verneverdig (***)

Dalaåsen bidrar til å oppfylle følgende mangler i skogvernet (Fremstad et al. 2002, 2003): Intakt lavereliggende skog i boreonemoral sone, intakt forekomst av rike skogtyper (edellauvskog, lågurtskog), og viktige forekomster av rødlistearter.

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt skogområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av en sjelden stor og sammenhengende bøkeskog og for øvrig stor variasjon i forekomsten av skogtyper, samt god forekomst av død ved og med mange sjeldne og trua arter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det er hogstpåvirkning fra tidligere tider. En eldre seterbygning ligger sentralt i området. Gamle driftsveier er synlig noen steder. Deler av området inngår i et organisert fellesbeite, og gjerder for dette går gjennom området.

Høringsinstanser

Verneplanen for de to områdene i Andebu kommune ble sendt på felles høring til alle berørte grunneiere, kommune, fylkeskommunen, samt til Vestbygden beitelag, Fylkeslandsbruksstyret i Vestfold, Vestfold bondelag, Vestfold bonde- og småbrukerlag, Viken Skog BA, Oslofjorden HV-distrikt 01, Sandefjord og Oplands Turistforening, Tønsberg og Omegns Turistforening, FNF Vestfold, NOF Avd. Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Larvik Lokallag av NBF, NJFF avd.

Vestfold, Tønsberg Soppforening, Vestfold Politidistrikt, Skagerak nett AS, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens kartverk, Statens navnekonsulent, Riksantikvaren, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, NVE, Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bonde- og småbrukerlag, Norges Luftfartsforbund, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norges naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Verdens naturfond, Den Norske turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes landsforbund, Norges idrettsforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norges Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Følgende har avgitt uttalelser med generell tilslutning eller ingen merknader til verneforslaget: Sandefjord og Oplands Turistforening, Fylkeslandbruksstyret i Vestfold, Oslofjord Heimevernsdistrikt 01, Vestfold Fylkeskommune, Kommunenes Sentralforbund, Forsvarsbygg. Følgende har avgitt uttalelser med generell tilslutning til verneforslaget, men har mindre merknader: NJFF – Vestfold, Andebu kommune.

Andebu kommune mener det bør være generelt unntak fra vernebestemmelsene for ettersøk av vilt i samsvar med viltbestemmelsene. Kommunen tenker særlig på søk etter skadet (for eksempel ved påkjørsel) eller sykt storvilt utenom ordinær jakttid. NJFF-Vestfold ønsker at det i bestemmelsene åpnes for å tenne bål med bruk av lokal kvist og nedfall, og viser til at dette er en god norsk tradisjon.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Når det gjelder merknaden fra Andebu kommune, har Fylkesmannen ingen innvendinger til at adgangen til søk og om nødvendig avlivning av skadet eller sykt vilt etter viltlovens bestemmelser, tas inn som et generelt unntak på lik linje med jakt.

Mht. uttalelsen fra NJFF avd. Vestfold, viser Fylkesmannen til at det normalt ikke åpnes for bålbrekking i mindre naturreservater som i dette tilfellet. Konkret viser vi til at de to områdene har stor betydning som levesteder for sårbare og sjeldne arter knyttet til død ved, og at bestemmelsen om at bål bare kan tennes med medbrakt virke må forstås som en beskyttelse av livsmiljøet for slike arter. Fylkesmannen vil derfor ikke anbefale at det lempes på denne bestemmelsen.

Fylkesmannens tilråding

Ettersøk av skadd vilt: Fylkesmannen har føyet til et nytt punkt (nr. 4) under § 4 i forskriftene i samsvar med Andebu kommunes merknad.

Bålbrekking: Fylkesmannen tilrår at forskriftene beholdes uendret på dette punktet (§ 4, nr. 8).

Beskyttelse mot innsamling: I § 3, nr. 2 heter det: ”*Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse*”. Fylkesmannen anbefaler at dyrelivet også beskyttes spesifikt mot *innsamling*. Det tenkes her bl.a. på rødlistede billearter og andre virvelløse dyr som har viktige leveområder i urørte/varierte skogsmiljø med gamle trær og død ved. Hvorvidt bestemmelsen slik den nå er utformet innebærer et forbud mot innsamling, fremstår etter Fylkesmannens oppfatning som uklart. Vi har ikke endret forskriftsteksten i samsvar med dette innspillet, men anbefaler direktoratet å vurdere dette.

For øvrig er det foretatt enkelte mindre språklige og redigeringsmessige endringer av begge forskriftene, bl.a. for å gjøre disse likelydende der det ikke er grunnlag for annet.

DNs tilråding

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Dalaåsen som naturreservat.

MDs tilråding

Vedrørende verneforskriftens § 4 pkt. 9: Hvis det skulle bli behov for fjerning av trær langs de omtalte veiene, må disse forbli i naturreservatet da død ved er viktig for en rekke rødlistede arter. Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Dalaåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

8. Flisefyr – Hidalen naturreservat, Andebu kommunene, Vestfold fylke.

Totalareal 1 098 daa, hvorav 1 058 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Lokaliteten ligger nord og nordøst for det fraflyttede bruket Svindalen, ca 15 km nord-nordvest for Sandefjord. Topografien er variert. Sørøstre del faller fra toppen av Flisefyr (276 moh) og vestover mot en gjennomgående skogsvei. Den midtre og nordre delen preges av småkupert kollelandskap, med Hidalen som et gjennomgående daldrag. Det er jevnt over et beskjedent løsmassedekke av morene. Det er mange vegetasjonstyper, hvor bøkeskog i ulike varianter er blant de vanligste. På kollene finnes skogtyper med bærlyng og med fattig furuskog, mens det i daldragene finnes sump- og fuktskogtyper. Nesten alle viltvoksende treslag i landet er påvist i området.

Forekomst av rødlistearter (over 20) og rødlistede vegetasjonstyper sammen med en god arrondering gir området høy verneverdi. Området representerer en typisk skoglokalitet for denne delen av fylket med stort biologisk mangfold. Området er vurdert å være nasjonalt verneverdig (***) . I forhold til evalueringen av skogvernet i Norge (Fremstad et al. 2002, 2003) bidrar Flisefyr-Hidalen naturreservat til å oppfylle følgende generelle mangler: Intakt lavereliggende skog i boreonemoral sone, intakt forekomst av rike skogtyper (edellauvskog, lågurtskog) og viktige forekomster av rødlistearter.

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med løv- og barblandingsskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde, er egenartet i form av at nesten alle viltvoksende treslag i landet forekommer her, og har stort innslag av edle lauvtreslag hvor bøk ofte er dominerende art, samt god forekomst av død ved og mange sjeldne og sårbare arter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplanen og båndlagt til naturvernformål.

Inngrepstatus: Området bærer mange steder preg av tidligere hogst, og ungskog inngår særlig i ytterkantene. En kjørbær skogsvei fra Svindalen til Karistua krysser området i sørøst, og en traktorvei/driftsvei fra Svindalen følger daldraget nordover mot Gvinningsmyr.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 8.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Følgende har avgitt uttalelser med generell tilslutning eller ingen merknader til verneforslaget: Sandefjord og Oplands Turistforening, Fylkeslandbruksstyret i Vestfold, Oslofjord Heimevernsdistrikt 01, Vestfold Fylkeskommune, Kommunenes Sentralforbund, Forsvarsbygg Disse høringsinstansene har gitt sin tilslutning til verneforslagene, men har i tillegg enkelte, mindre merknader: Andebu kommune, NJFF avd. Vestfold.

Andebu kommune støtter planutkastet men mener det bør være generelle unntak fra vernebestemmelsene for ettersøk av vilt i samsvar med viltbestemmelsene.

NJFF-Vestfold støtter vern men mener det bør kunne benyttes lokal kvist og nedfall til båltenning.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Når det gjelder merknaden fra Andebu kommune, har Fylkesmannen ingen innvendinger til at adgangen til søk og om nødvendig avlivning av skadet eller sykt vilt etter viltlovens bestemmelser, tas inn som et generelt unntak på lik linje med jakt.

Mht. uttalelsen fra NJFF avd. Vestfold, viser Fylkesmannen til at det normalt ikke åpnes for båltenning i mindre naturreservater som i dette tilfellet. Konkret viser en til at de to områdene har

stor betydning som levesteder for sårbare og sjeldne arter knyttet til død ved, og at bestemmelsen om at bål bare kan tennes med medbrakt virke må forstås som en beskyttelse av livsmiljøet for slike arter. Fylkesmannen vil derfor ikke anbefale at det lempes på denne bestemmelsen.

Fylkesmannens tilråding

Ettersøk av skadd vilt: Fylkesmannen har føyet til et nytt punkt (nr. 4) under § 4 i forskriftene i samsvar med Andebu kommunes merknad.

Bruk av virke til bålbrenning: Fylkesmannen vurderer det som uheldig at kvist og nedfalt virke blir benyttet som ved til bålbrenning da slikt virke har stor betydning for sjeldne og sårbare arter. Fylkesmannen vil av den grunn ikke tilrå endring av forskriften på dette punkt.

Avgrensning: Grensen fra sørligste knekkpunkt til punkt like NØ for Kremmerhølet er justert, slik at kjøreveien med tilhørende inngrepssone i sin helhet blir liggende like utenfor verneområdet på denne strekningen. Dette er i samsvar med intensjoner og forutsetninger i verneplanarbeidet.

Verneformålet: Fylkesmannen har foretatt en mindre endring under første setning i verneformålet, slik at formuleringen ”..til å utvikle seg videre mot framtidig urørthet..” er endret til ”..og gi dette en fri utvikling..” Justeringen er ment som en språklig forenkling uten endringer i meningsinnhold.

Traktorvei Svindalen – Gvinningsmyr: Av høringsforslagets § 4, nr. 9 fremgikk at bestemmelsene i § 3, nr. 4 ikke var til hinder for: ”Nødvendig transport av felt storvilt med traktor på etablerte traktorveier avmerka på vernekartet, samt holde disse veiene ved like”. Nevnte traktorveier er ikke avmerket på kartgrunnlaget, og Fylkesmannen har pr. i dag ikke tilgjengelig grunnlag for å tegne inn disse. Gjennom planprosessen har det kun vært tale om en traktorvei/driftsvei; den som er etablert fra Svindalen nordover mot Gvinningsmyr. Vi foreslår derfor å endre bestemmelsen slik at traseen omtales konkret, men uten avmerking på vernekartet.

Beskyttelse mot innsamling: I § 3, nr. 2 heter det: ”Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse”. Fylkesmannen anbefaler at dyrelivet også beskyttes spesifikt mot innsamling. Det tenkes her bl.a. på rødlistede billearter og andre virvelløse dyr som har viktige leveområder i urørte/varierte skogsmiljø med gamle trær og død ved. Hvorvidt bestemmelsen slik den nå er utformet innebærer et forbud mot innsamling, fremstår etter Fylkesmannens oppfatning som uklart. Forskriftsteksten er ikke endret i samsvar med dette innspillet, men Fylkesmannen anbefaler direktoratet å vurdere dette.

For øvrig er det foretatt enkelte mindre, språklige og redigeringsmessige endringer av begge forskriftene, bl.a. for å gjøre disse likelydende der det ikke er grunnlag for annet.

DNs tilråding

DN støtter fylkesmannens forslag til endring av fredningsformål for verneområdet. Når det gjelder kommentarer til fredningsforskriften, vises til DN's tilråding for Dalaåsen, da det er de samme forholdene som blir tatt opp for begge områdene. DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Flisefyr - Hidalen som naturreservat.

MDs tilråding

Vedrørende verneforskrifens § 4 pkt. 9: Hvis det skulle bli behov for fjerning av trær langs veien, må disse forbli i naturreservatet da død ved er viktig for en rekke rødlistede arter. Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Flisefyr-Hidalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9. Lurkevann naturreservat, Halden kommune, Østfold fylke.

Totalareal 1 500 daa, hvorav 800 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger sør i Halden kommune, ca. 5 km sør for Iddefjorden, rett sør for riksvei 102. Mot vest grenser området til Sverige, mot Lurkevanna og Trolldalsvann i sør og mer hogstpåvirket

skog i øst. Området har en bølgende topografi med en rekke sprekkedaler som løper fra sørvest til nordøst, og som avgrenser flere markerte koller.

Fattige vegetasjonstyper dominerer i hele området, men det er innslag av rikere typer i fuktige søkk og i daler, og ved bergvegger eksponert mot sør. Kollene er dominert av skrinne røssløyngblokkbærfuruskog. Blåbærgranskog finnes på god bonitet i friskere søkk. I rikere smådaler finnes det mindre partier med sumpskogspreg. I sprekkedalene forekommer også oppslag av løvtrær, stedvis dominert av osp, men med innslag av edle løvtrær som lind, eik og hassel på varme, sørvendte bergvegger. De skrinne kollene domineres av furuskog på lav bonitet eller skrapskog. Denne skogen er i sen optimalfase til aldersfase med lite død ved, lav kronehøyde og god aldersvariasjon. Her finnes enkelte gamle furuer opp til 50 cm i brysthøydiameter på de groveste. På høyere bonitet er trærne høyere.

Av generelle mangler ved skogvernet dekker området kriteriet gjenværende, forholdsvis intakte områder av lavereliggende skog i boreonemoral vegetasjonssone. Av regionale kriterier dekker området i begrenset grad mangelen gammel eikeblandingskog. Lurkevann vurderes samlet som lokalt verneverdig (*).

Formålet med naturreservatet er å bevare et lite påvirket barskogområde med sitt biologiske mangfold med landskap, naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig verdi som referanseområde og er egenartet med forekomster av gammel skog, myr og vann. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det er få nyere inngrep i området. Godt med stubber forteller om omfattende tidligere hogster og mangel på skoglig kontinuitet i dag.

Høringsuttalelser:

Verneforslaget ble sendt på felles høring til berørte grunneiere, kommune, fylkeskommune samt til Østfold Skogselskap, Østfold fylkeslandbruksstyre, Haldenvassdragets Skogeierforening, Østfold Bondelag, Østfold bonde- og småbrukerlag, Naturvernforbundet i Østfold, Norsk Ornitologisk Forening Østfold, Østfold Botaniske Forening, Østfold Entomologiske Forening, NJFF Østfold, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Forsvarsbygg Østlandet, Telenor, Fortum Distribusjon a/s, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsept, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, Vegdirektoratet, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norskog, Reiselivsbedriftenes landsforening, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Norsk Biologforening, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådene Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norsk inst. for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Generelt stiller høringspartene som har sendt inn merknader til verneplanen seg positive til at området vernes. Følgende instanser påpeker ingen eller kun uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Østfold fylkeskommune, Bergvesenet, Forsvarsbygg, Statens Vegvesen og Norges vassdrags- og energidirektorat. Halden kommune er positiv til frivillig skogvern. Eiendommen Berby som bl.a. omfatter Lurkevann, har en betydelig størrelse. Verneområdet, som mest består av lav bonitet, vil ikke ha negativ konsekvens av betydning for eiendommens økonomi. Kommunen er positiv til de spesifiserte unntak i verneforskriftens § 4.

Østfold Botaniske Forening viser til at Østfold har relativt lite vernet gammelskog fra før. Foreningen er tilfreds med forslaget og understreker områdets verneverdi på sikt.

Østfold Entomologiske Forening viser til urørte områders betydning for spesialiserte arter. Kunnskap om nærliggende områder tilsier at verneområdet kan huse truede arter. Foreningen anbefaler sterkt vern av Lurkevann.

Østfold Ornitologiske Forening støtter fullt opp om verneforslaget og viser til at lite påvirket barskog er en truet naturtype i Øst-Norge for flere fuglearter. Kombinasjonen av vann og urørt barskog gjør området ekstra verdifullt for ettertiden.

Grunneier Jens Golden viser til diverse møter og makeskifteavtale knyttet til frivillig skogvern.

Østfold fylkeskommune anbefaler at svenske myndigheter høres, da området grenser til Sverige.

Luftfartstilsynet viser til at dersom minstehøyden for flyging ønskes økt utover 500 fot, må dette innarbeides i forskriften. Forbud mot landing med luftfartøy (§ 3.5) med unntak i § 4, ønskes supplert med: *Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødsituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing).*

Universitetet i Oslo, Botanisk museum støtter vern og er positiv til at frivillighet kan legges inne som en premiss i vern av viktige skogområder. Informasjon om biologiske verdier i tilstøtende arealer etterlyses, for å kunne gi reservatet en god økologisk arrondering og/eller avgrensning.

Mer Villmark Nå viser til innspill om et utvidet verneareal, særlig i nordøst (Trolldalskløfta, Blåsoppelia, Ekelifjell). Gruppen foreslår at unntak for rydding av elgpuster (§ 4.9) og adgang til dispensasjon for tiltak vedr. fiskeforvaltning (§ 5.3) blir fjernet, under henvisning til en fri utvikling og økt referanseverdi i reservatet.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Til anmerkning om at svenske myndigheter bør høres: Svenske myndigheter høres normalt bare ved større vernesaker inntil riksgrensen, som antas å kunne berøre svenske interesser.

Til forskriftens § 4.1. om føre var landing: Fylkesmannen ser ikke behov for en bestemmelse om minstehøyde, hvilket høringsutkastet ikke inneholder. Da det er uklart om "føre var landing" ligger innenfor begrepet "alminnelig nødrett", aksepterer fylkesmannen § 4.1 ev. supplert med leddet "føre var landing", slik: *Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, føre var landing, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.*

Til forslag om fjerning av § 4.9 om rydding av elgpuster og § 5.3 om adgang til dispensasjon for tiltak vedr. fiskeforvaltning: Fylkesmannen viser til at det før er foretatt fiskekultiveringstiltak, slik at området i så måte har en begrenset referanseverdi. Siden grunneiers eiendomsrett og jaktrett opprettholdes, finner fylkesmannen det rimelig med adgang til noe rydding ved elgpuster.

Avgrensning av verneområdet: Fylkesmannen deler synspunktet om at verneområder primært bør avgrenses med tanke på å sikre verneverdier, uavhengig av deres beliggenhet. Foreliggende vern er basert på frivillighet fra grunneiers side, slik at grensefastsetting er gjort i samråd med grunneier.

Til innspill om et utvidet verneareal: Fylkesmannen varsler i sitt oversendelsesbrev til DN at en parallelt med vernesaken i samråd med eier av en naboeiendom, vurderer en mulig mindre utvidelse i nordøst, basert på frivillig skogvern.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen viser til at en lav svarprosent ved høringen må tilskrives at vernesaken er basert på frivillighet og at ingen konflikter er fremkommet. Fylkesmannen tilrår reservatforslaget fremmet.

DNs tilråding

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Lurkevann som naturreservat.

MDs tilråding

Når det gjelder avgrensningen viul det være positivt om man gjennom frivillig vern kan fange opp tilgrensende verneverdige skogarealer som kan bidra til å øke områdetets samlede verneverdier.

MD har foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Lurkevann naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

10. Eidsfjellet naturreservat, Åsnes/Våler kommune, Hedmark fylke

Totalareal 16 965 daa, hvorav 10 153 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i kjølskogområdet mellom Solør og Hedmarken. Det har en rolig topografi med flere små høydedrag, betydelig innslag av myr og flere tjern og bekker. Lokaltiteten har stor variasjon i hogstpåvirkning, fra ren kulturskog til gammel naturskog. Det meste av den søndre og midtre delen av området er relativt sterkt påvirket av skogbruk. Der er det dominerende skogbildet ensaldret granskog, mens det i nord er flersjiktet gran- og furuskog. Mengden død ved er begrenset i det meste av området, bare lengst nord er det en del læger og tørre trær, men også der er det mangelfull kontinuitet i død ved. Gran og furu er dominerende treslag, stedvis er det et betydelig innslag av bjørk. Osp, rogn, gråor og selje forekommer spredt i området. På høydedragene dominerer røsslyngheier med glissen furuskog. I lisdene og i dalsøkkene er det granskog, hovedsakelig av blåbærtypen, men med innslag av lågurtgranskog. Det er få bergvegger og lite steinblokker i skogen. Myrene er næringsfattige, stort sett av fastmattetypen. Det er registrert 3 rødlistede plantearter i området, og forekomsten av enkelte suboseaniske arter som bjønnekam og kystjammemose reflekterer et relativt fuktig lokalklima. Området har potensial for å utvikle en interessant suboseanisk preget flora og fauna i gammel innlandsskog. Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Området utgjør en spesiell naturtype ved at det til dels består av naturskog med furu og gran og det har særskilt vitenskapelig betydning ved at det inneholder flere kravfulle gammelskogarter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: LNF-område med spesielle naturforvaltnings- og kulturverninteresser i arealdelen til Åsnes kommunes kommuneplan. Landbruks-, natur- og friluftsområde med spesielle naturforvaltningsinteresser i arealdelen til Våler kommunes kommuneplan.

Inngrepstatus: En veg, 3 kjørespor og noen bygninger.

Høringsinstanser:

Utkastet til verneplan ble sendt på felles høring til berørte grunneiere, berørte kommuner, fylkeskommunen, samt til Finnskogen Turistforening, Hof Idrettslag, Lauvdalen Beitelag, Idrettslaget Mogutten, Våler bondelag, Våler bonde- og småbrukerlag, Våler Idrettsforening, Våler jeger- og fiskerforening, Våler skogeierlag, Åsnes bondelag, Åsnes bonde- og småbrukerlag, Åsnes jeger- og fiskerforening, Åsnes skogeierlag, Eidsiva Energi, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen Skog BA, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, Naturvernforbundet i Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Norges jeger- og fiskerforbund-Hedmark, Norges vassdrags- og energidirektorat-region øst, Norskog, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen-Region øst, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navne-konsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det ble mottatt svar fra 17 høringsinstanser. På bakgrunn av det offentlige ettersynet kom det 3 uttalelser fra privatpersoner.

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Bergvesenet, Forsvarsbygg og Sametinget har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for Natur og Friluftsliv Hedmark/Norges Jeger- og Fiskerforbund-Hedmark konstaterer i en felles uttalelse at deres interesser er ivaretatt i verneforslaget.

Grunneier Yngve Astrup er i store trekk fornøyd med forslaget, men ber om at "en godt kjørbare veg" på ca. 800 meter sør for Råknappen kan brukes i forbindelse med jakt. Han skriver at vegen er av stor betydning også for saueneieringen, og at den "vil bli holdt farbar som en del av skiløypenettet". Grunneier Yngve Holth opplyser at gnr. 165 bnr. 26 må medtas i opplistingen over berørte eiendommer. Han ber om at de sørligste ca. 200 meter av bilvegen til Øvre Gåsvatn opprettholdes "som vanlig skogsbilveg med full anledning til næringskjøring".

Lauvdalen Beitelag skriver om en veg som ligger utenfor det foreslåtte verneområdet og om den ca. 800 meter lange vegen sør for Råknappen at "Vegene er i slik forfatning at almen bilkjøring er lite aktuelt, men for oss som har sau på beite i området, kan det være nødvendig å bruke vegene i forbindelse med rovdyrangrep". Laget ber derfor om at "vegene ikke blir fredet for motorferdsel".

Våler kommune ser positivt på forslaget, men presiserer at kommunen er opptatt av at allmennhetens muligheter til å drive friluftsliv i området både sommer og vinter blir sikret, og at idrettslagenes virksomhet i forbindelse med tilrettelegging av skiløyper ivaretas i forslaget.

Naturvernforbundet i Hedmark er positive til verneforslaget, men mener det foreslåtte reservatet burde vært utvidet til også å gjelde hele Gåsvassdalen "slik at man unngår en kile i landskapet mellom det nye Eidsfjellet naturreservat og det eksisterende Orrkjølen naturreservat".

Norsk Ornitologisk Forening avdeling Hedmark er også positive til verneforslaget, men påpeker at det burde omfattet "en god del av arealene omkring som også er svært interessante i vernesammenheng". Den opplyser at Eidsfjellet har den sørligste lirypebestanden i sørøstNorge, og foreslår at all småviltjakt forbys i dette området.

Luftfartstilsynet har ingen innvendinger til at start og landing med luftfartøy foreslås gjort forbudt. Tilsynet foreslår imidlertid at det tas inn en ny bestemmelse i § 4 slik: "Bestemmelsen i (X) er ikke til hinder for: X. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing)." Hensikten med bestemmelsen er å tillate landinger med luftfartøy i "føre var situasjoner", før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg. Tilsynet opplyser at det er uklart hvorvidt slike "føre var landinger" ligger innenfor alminnelig nødrett.

Norges vassdrags- og energidirektorat opplyser at området krysses av ei kraftlinje, og ber om at det aktuelle elektrisitetsverket, Mjøsnett AS, gis anledning til å uttale seg om verneforslaget.

På bakgrunn av det offentlige ettersynet har tre privatpersoner avgitt uttalelse.

Harald Sjødalstrand, som har tilbrakt mye tid i området, mener Stakamyrbetget nord for det foreslåtte naturreservatet bør innlemmes i dette fordi det inneholder mye gammelskog med død ved. Han påpeker også at et areal sørøst for Fjellråknappen burde vært inkludert i reservatet fordi det er et topografisk interessant område med mye myr og fjellskog av liten skogbruksmessig betydning og med en bestand av lirype.

Jan Fredrik Myren er positiv til verneforslaget, men mener grensa mellom Fjellråknappen og Råknappen burde gått lenger øst enn det som er foreslått. Det ville tilført reservatet en del gammelskog på Råknappen, to tjern og trange myrdrag avgrenset av loddrette fjellrabber og en del gammel fuktskog omkring "Kjelleren", en fordypning i terrenget.

Torbjørn Martinsen, som er naturfotograf, mener det foreslåtte reservatet er et viktig og flott område som burde vært utvidet mot både øst (mellom Råknappen og Fjellråknappen) og nord (Stakamyrbetget-Torthaugen-Gammelbetget). Reservatet ville da fått et større innslag av myr, fjellfuruskog med innblanding av bjørk og gammel granskog med død ved.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Avgrensning

Flere høringsinstanser har hatt merknader til avgrensningen av naturreservatet. Naturvernforbundet i Hedmark mener det foreslåtte reservatet burde vært utvidet til også å gjelde hele Gåsvassdalen for å unngå en smal stripe uten vern mellom det nye Eidsfjellet naturreservat og det eksisterende Arkjølen naturreservat. Dette området ble tilbudt for frivillig vern. På bakgrunn av omfattende

hogst og at det er bygd veg inn i området, fant Fylkesmannen i samråd med DN etter en samlet vurdering av vernekvantitetene ikke å ville arbeide videre med et verneforslag for dette området. Norsk Ornitologisk Forening avdeling Hedmark påpeker at et eventuelt reservat burde omfattet en god del av arealene omkring som også er svært interessante i vernesammenheng. Dette blir konkretisert i uttalelsene fra Harald Sjødalstrand, Jan Fredrik Myren og Torbjørn Martinsen, som alle påpeker verneverdiene i området øst for Råknappen-Fjellråknappen. Fylkesmannen er kjent med at Glommen Skog BA allerede har hatt forespørsel fra grunneiere om en mulig utvidelse av et eventuelt naturreservat mot øst i dette området.

Harald Sjødalstrand og Torbjørn Martinsen påpeker også verneverdiene i området omkring Stakamyrbjerget nord for det foreslåtte området. Fylkesmannen har merket seg dette, og vil gjøre dette kjent for Glommen Skog BA.

Grunneier Yngve Holth påpeker at gnr. 165 bnr. 26 mangler i oversikten over berørte eiendommer i § 1 i forslaget til fredningsforskrift. Fylkesmannen tar dette til følge og har endret forslaget til forskrift på dette punktet.

Fredningsbestemmelser - motorisert ferdsel

Luftfartstilsynet foreslår at det tas inn en ny bestemmelse i § 4 slik at landinger med luftfartøy i "føre var situasjoner", før en alvorlig nødsituasjon far anledning til å utvikle seg, blir tillatt. Fylkesmannen oppfatter forslaget slik at det er av prinsipiell karakter, og ikke er spesielt myntet på det foreslåtte Eidsfjellet naturreservat. På denne bakgrunn mener Fylkesmannen det er riktig at Direktoratet for naturforvaltning tar standpunkt til forslaget på generelt grunnlag, og Fylkesmannen har ikke endret forslaget til verneforskrift på dette punktet.

Grunneier Yngve Holth ber om at de sørligste ca. 200 meter av bilvegen til Øvre Gåsvatn opprettholdes "som vanlig skogsbilveg med full anledning til næringskjøring" fordi det ligger en snuplass for tømmerbiler der. Ifølge de foreslåtte bestemmelsenes § 4 punkt 5 er vedlikehold uten standardheving av den aktuelle vegen tillatt. Ifølge de samme bestemmelsenes § 4 punkt 3 er motorisert ferdsel på denne vegen tillatt for vedlikehold og bruk av bygningene på Gåsbu og Elgneset og for uttransport av felt storvilt. På bakgrunn av den faktiske situasjonen anbefaler Fylkesmannen at § 4 punkt 3 utvides slik:

"Bestemmelsene i § 3, punktene 1-4, er ikke til hinder for motorisert ferdsel på vegen fra Skurven til Øvre Gåsvatn for vedlikehold og bruk av bygningene på Gåsbu og Elgneset, for uttransport av felt storvilt og for tømmertransport."

Lauvdalen Beitelag ber om at den gamle vegen fra Svartbekk-koia til Skurven ikke blir "fredet for motorferdsel". Denne vegen danner over en strekning sørgrensa for det foreslåtte reservatet, men ligger utenfor dette slik at bestemmelsene for et eventuelt reservat ikke vil legge begrensninger på motorisert ferdsel på denne vegen.

Grunneier Yngve Astrup og Lauvdalen Beitelag ber om at motorferdsel blir tillatt på en strekning på ca. 800 meter sør for Råknappen hvor det ifølge Astrup er "en godt kjørbare veg", som ifølge beitelaget "er i en slik forfatning at almen bilkjøring er lite aktuelt". Astrup ønsker å kunne kjøre på denne strekningen "i forbindelse med jakt", mens beitelaget ønsker å kunne kjøre "i forbindelse med rovdyrangrep". Fylkesmannen kjenner ikke til status på denne strekningen, men antar ut fra beskrivelsene at det neppe dreier seg om en veg opparbeidet for kjøring med vanlig bil. Ifølge de foreslåtte bestemmelsenes § 4 punkt 6 er nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe med kjøretøy som er skånsomt mot markoverflaten tillatt etter at det syke/skadde dyret er lokalisert. Ifølge de samme bestemmelsenes § 4 punkt 11 er det tillatt med rydding av vegetasjon i veg/kjørespor fra Djupdalen til Råknappens vestside tilstrekkelig til ferdsel med lett terrenggående beltekjøretøy for uttransport av felt storvilt. Fylkesmannen anser at hensynet til både jakt og sauehold i området er ivarettatt med disse bestemmelsene, og anbefaler ingen endring. Våler kommune er opptatt av at allmennhetens muligheter til å drive friluftsliv i området både sommer og vinter blir sikret, og at idrettslagenes virksomhet i forbindelse med tilrettelegging av skiløyper ivaretas i forslaget. Ifølge de foreslåtte bestemmelsenes § 4 punkt 4 er motorisert oppkjøring av 2-spors skiløyper med dagens standard tillatt i traseer som er avmerket på kartet. Disse tilsvarer dagens løypenett. Ifølge de samme bestemmelsenes § 4 punkt 13 er vedlikehold uten standardheving av skihytta og utedoen ved Opptrekkeren tillatt. Fylkesmannen mener på bakgrunn av dette at de forholdene kommunen tar opp er ivarettatt.

Norges vassdrags- og energidirektorat opplyser at området krysses av ei kraftlinje, og ber om at det aktuelle elektrisitetsverket, Mjøsnett AS, gis anledning til å uttale seg om verneforslaget. Etter det Fylkesmannen kjenner til, er Mjøsnett AS fusjonert med Eidsiva Nett AS. Eidsiva Nett AS

skrev i sin merknad til oppstartvarslet at de antok at det ikke var elektriske anlegg innenfor det aktuelle området. Fylkesmannen har fått bekreftet fra Norges vassdrags- og energidirektorat-Region øst at Mjøsnett AS er historie, og at det ved nærmere ettersyn viser seg at det likevel ikke er en kraftledning i området.

Fylkesmannens tilråd:

- at navnet på et eventuelt naturreservat blir Eidsfjellet naturreservat.
- at grensene for et eventuelt naturreservat blir uendret fra høringsforslaget, men Fylkesmannen vil gjøre Glommen Skog BA kjent med verneverdier i tilstøtende områder.
- at formålsparagrafen blir som i forslag til forskrift, § 2, som er uendret fra høringsforslaget.
- at bestemmelsene blir som i vedlagte forslag til forskrift, som bortsett fra to punkter er uendret fra høringsforslaget. I § 4 punkt 3 foreslås en tilføyelse slik at punktet får følgende ordlyd:
"Bestemmelsene i § 3, punktene 1-4, er ikke til hinder for motorisert ferdsel på vegen fra Skurven til Øvre Gåsvatn for vedlikehold og bruk av bygningene på Gåsbu og Elgneset, for uttransport av felt storvilt og for tømmertransport."
- at i § 1 første ledd tilføyes gnr. 165 bnr. 26 i Åsnes kommune.

Direktoratets tilråding

DN tilråd mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilråd fredning av Eidsfjellet som naturreservat.

MDs tilråding

MD viser til Fylkesmannens merknader om avgrensning. MD ser det som viktig dersom ytterligere tilbud om frivillig vern kan bidra til at man fanger opp verneverdig skog på tilgrensende arealer. MD har foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilråd at Eidsfjellet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

11. Steinfjellet naturreservat, Rendalen kommune, Hedmark fylke

Totalareal 4 420 daa, hvorav 1 460 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området består av vestvendte slake lier opp mot skoggrensa vest for nordre Steinfjellet 8-9 km sørøst for Bergset i Rendalen. I øst grenser området til det foreslåtte Sølen landskapsvernområde. Det er stedvis et betydelig morenedekke, men også grunnlendt blokkmark i området. Skogen i området er en gammel, beskjedent påvirket naturskog med et karrig preg. Tresettingen er glissen i blokkmarka, men med mer kompakt skog på mellomliggende flater. Skogen har god aldersspredning med en del furuer på 4-500 år. På grunn av det magre naturgrunnlaget er trærne likevel ikke særlig grove. Det er bra med gadd og læger i alle nedbrytningsstadier og relativt god kontinuitet i død ved. Furu er dominerende treslag, men noe bjørk og gran finnes. Gammel lavfurskog i et område med skarpe rygger med grov blokkmark og flatere partier innimellom dominerer i området. Betydelige forekomster av død ved i alle nedbrytningsstadier gir grunnlag for en rik flora av sopp og lav som er knyttet til furu. Flere rødlistearter er funnet; ulvelav er særlig vanlig. Området har trolig den eldste og minst påvirkede furuskogen i hele Sølenområdet, og er derfor et viktig spredningssentrum for arter som er knyttet til gammel furu. Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Området utgjør en spesiell naturtype ved at det består av en lite påvirket naturskog med gammel furuskog med god kontinuitet i død ved, og det har særskilt vitenskapelig betydning ved at det inneholder flere sjeldne og sårbare arter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: LNF-område i arealdelen til Rendalen kommunes kommuneplan.

Inngrepstatus: Ingen tekniske inngrep.

Høringsinstanser

Utkastet til verneplan ble sendt på felles høring til berørte grunneiere, kommune, fylkeskommune, Rendalen bondelag, Rendalen skogeierlag, Østagenda jakt- og fiskeforening, Øvre Rendal jakt-skytterklubb, Eidsiva Energi, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen Skog BA, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, Naturvernforbundet i Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Norges jeger- og fiskerforbund - Hedmark, Norges vassdrags- og energi-direktorat – Region øst, Norskog, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen – Region øst, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreintrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Statens vegvesen, Forsvarsbygg, Norges vassdrags- og energidirektorat og Sametinget har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for Natur og Friluftsliv Hedmark/Norges Jeger- og Fiskerforbund – Hedmark konstaterer i en felles uttalelse at deres interesser er ivaretatt i verneforslaget.

Luftfartstilsynet gjør oppmerksom på at gjeldende minstehøyde for flyging er 500 fot. Tilsynet ber om å bli kontaktet dersom spørsmålet om økt minstehøyde blir aktualisert. Tilsynet forutsetter at de foreslåtte generelle unntakene i forskriftens § 4 ikke blir innskrenket. Videre foreslår tilsynet at det tas inn en ny bestemmelse i § 4 slik: ”Bestemmelsen i § 3 nr. 4 er ikke til hinder for: 6. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing).” Hensikten med bestemmelsen er å tillate landinger med luftfartøy i ”føre var situasjoner”, før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg. Tilsynet opplyser at det er uklart hvorvidt slike ”føre var landinger” ligger innenfor alminnelig nødrett.

På bakgrunn av at det er foreslått tillatt med beiting i området, ber Norsk Sau og Geit om at det i § 4 av dyrevernhensyn tas inn et generelt unntak fra forbudet mot bruk av motorkjøretøy for å hente ut syke eller skadde beitedyr.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Fredningsbestemmelser – motorisert ferdsel

Luftfartstilsynet ber om å bli kontaktet dersom spørsmålet om økt minstehøyde blir aktualisert. Fylkesmannen har ikke foreslått noen bestemmelse om flygehøyde, slik at dette er uaktuelt. Tilsynet forutsetter videre at de foreslåtte generelle unntakene i forskriftens § 4 ikke blir innskrenket. Fylkesmannen foreslår ingen endring i den foreslåtte forskriftens § 4 punkt 1, slik at tilsynets forutsetning er oppfylt.

Luftfartstilsynet foreslår at det tas inn en ny bestemmelse i § 4 slik at landinger med luftfartøy i ”føre var situasjoner”, før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg, blir tillatt. Topografien i det foreslåtte Steinfjellet naturreservat er slik at området synes lite egnet til å foreta nødlandinger. Fylkesmannen oppfatter da også forslaget slik at det er av prinsipiell karakter, og ikke er spesielt myntet på det foreslåtte Steinfjellet naturreservat. På denne bakgrunn mener Fylkesmannen det er riktig at DN tar standpunkt til forslaget på generelt grunnlag, og Fylkesmannen har ikke endret forslaget til verneforskrift på dette punktet.

Norsk Sau og Geit foreslår at det skal være tillatt å hente ut syke og skadde bufe med motorkjøretøy. Etter det Fylkesmannen kjenner til, går det ikke lenger sau på utmarksbeite i det aktuelle området. Forslaget synes derfor for tiden ikke å være aktuelt, og Fylkesmannen har ikke endret forslag til

forskrift på dette punktet. Fylkesmannen ber imidlertid DN vurdere om det foreslåtte tillegget er en standardbestemmelse som bør inntas i alle verneforskrifter, uansett aktualitet i dagens situasjon.

Fylkesmannen tilrår:

- at navnet på et eventuelt naturreservat blir Steinfjellet naturreservat.
- at grensene for et eventuelt naturreservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget.
- at formålsparagrafen blir som i vedlagte forslag til forskrift, § 2, som er uendret fra høringsforslaget.
- at bestemmelsene blir som i vedlagte forslag til forskrift, som er uendret i forhold til høringsforslaget med unntak av en endring i kartmålestokk i § 1, annet avsnitt.

Direktoratets tilråding

DN tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften i forhold til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Steinfjellet som naturreservat.

MDs tilråding

MD har fått ettersendt uttalelse datert 31.3.09 fra Statens landbruksforvaltning, som ber om at det i forskriften tas inn et generelt unntak for motorisert uttransport av syke og skadde beitedyr. MD viser til at en slik bestemmelse er tatt inn i verneforskriften.

MD har for øvrig foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Steinfjellet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

12. Kvenntjønnane naturreservat (utvidelse), Nissedal og Gjerstad kommuner

Utvidelsesareal 10 000 daa, herav 1048 daa produktiv skog. Nytt totalareal 11 945 daa.
Utvidelse av Heitfjell naturreservat.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger nord for Uvdalsvatn og omfatter et småkupert heilandskap med gammel furuskog i mellomboreal sone, samt sør- og østvendte skråninger med edellauvskog. Området grenser til det eksisterende naturreservatet Heitfjell og ligger nær reservatet Solhomfjell. Skogen i området har gjennomgående en høy alder og god aldersspredning, med unntak for de lavere skråningene mot Uvdalen. Dette gjelder i høy grad for furuskogen, der bestandsaldre mellom 200 år og 300 år er vanlige. Furuer med aldre opp mot 500 år er godt representert i deler av området.

Området har svært høye naturverdier knyttet til flere ulike skogtyper, treslag og substrattyper. Det er representativt for regionen gjennom sin veksling mellom fattige og lysåpne, brannpregede furuskoger og rike blandingsskoger av høy verdi. Edellauvskogene rundt Legdeknuten utgjør sjeldne vegetasjonstyper og er meget viktige for å ta vare på det biologiske mangfoldet. Verdifulle eikeblandingsskoger finnes både ved Heitfjell og øst i Navassdalen, noe som ytterligere øker områdets verdi. Også det oseaniske innslaget med gammel barlind er verdifullt. Det er funnet seks rødlistearter i området. Etter en helhetsvurdering anses området å være nasjonalt verneverdig (***)

Formål med vernet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som intakt lavereliggende skog i boreonemoral sone, og er egenartet i form av urørthet og forekomst av spesielle naturtyper som eikeskog med grove, hule eiker. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Det er ingen tekniske inngrep i området.

Høringsinstanser

Verneplanen ble sendt på høring til grunneieren Statskog SF, berørte kommuner og fylkeskommuner, samt følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner: Gjerstad historielag, Havrefjell Turlag, Nissedal bondelag, Nissedal JFF, Nissedal skogeigarlag, Risør JFF, Tinn bondelag, Tinn JFF, Tinn skogeierlag, AT Skog BA, Aust-Agder Bondelag, Aust-Agder bonde- og småbrukarlag, Fagforeningene i Statskog SF, Naturvernforbundet i Telemark, Naturvernforbundet i Aust-Agder, NJFF Aust-Agder, NJFF Telemark, NOF Aust-Agder, NOF Telemark, Norsk Zoologisk forening Aust-Agder, NORSKOG, NVE Region sør, Telemark Turistforening, Statens Vegvesen region Sør, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bonde og Småbrukarlag (Tinn), Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Telemark Geologiforening, Telemark Regiment, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter for Østlandet og Agderfylkene, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadm., Jernbaneverket, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SE, Statnett SE, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skog-eierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Botanisk museum NMH, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt - Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage UiO, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi -NTNU, Vitenskapsmuseet - NTNU, Ringve botaniske have og Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Det er mottatt 16 høringsuttalelser om vern av skog på Statskog SFs grunn i Telemark og Aust-Agder. Følgende sentrale instanser har ingen merknader. Arbeids- og inkluderings-departementet, Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, NJFF-Telemark og NVE.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende:

"Forslag til verneområde/areal: Område er utvidet i nord og øst med skrinne mark. Vernegrensa er justert mot Uvdalsvatn og nedover mot Krossdalen slik kartblad for verneområde av desember 2008 viser. Dette med bakgrunn i skog med høy skogbruksverdi og ikke spesielt naturfaglige registreringer i forhold til melding om vern, og forslag i henhold til feltregistrering.

Inngrepstatus: Merket DNT løype fra Sandtjenn til Gautefall går gjennom område.

Forslag til endringer av forskrift: Navnet på reservatet bør være Kventtjønnane naturreservat.

§ 1. Gnr. 39 Bnr. 1 og 3 skal være slått sammen til Bnr. 1 i Nissedal kommune. §4. Generelle unntak punkt 2 bør ha følgende ordlyd: Uttransport av felt storvilt med lett terrengkjørende kjøretøy som ikke setter varig spor i terrenget. Tilsvarende bør forandres i §5. 5.b. §4 nr 4: Uttransport av felt storvilt med annet kjøretøy enn lett terrengkjørende kjøretøy som ikke setter varig spor i terrenget."

Nissedal skogeigarlag uttaler følgende: "Styret i Nissedal skogeigarlag meiner det er rett å legge ut det området som er foreslege. Arealet har ingen verdi som skogbruk, men har mellom anna stor verdi som område for friluftsliv. Det foreslegne navnet Kventtjønnane naturreservat er greit, men me ser det som svært ønskeleg at vårt lokale navn Kventtjønnane vert bruka. Stadnavnlova gjev rom for dette. I økonomisk kartverk er Kventtjønnane bruka. Stedsnavnstjenesten Oslo har opplyst at Kventtjønnane og Kventtjønnane er sidestilte til bruk for kartverket. Styret i Nissedal skogeigarlag meiner at resten av statens skogar i Nissedal nå må sjåast på som skogbruk og bli ein del av næringsgrunnlaget i vår kommune."

Gjerstad kommune uttaler følgende: "1. Slik grensen fremstår på plankartet nå så er disse vanskelige å finne i terrenget, og formannskapet mener at man bør legge grensen for reservatet i Uvdalsvatn og videre østover i bekken ut fra Uvdalsvatn til et punkt der det er naturlig å koble seg på grensen som dreier mot nordvest i Gjerstad kommune.

2. Formannskapet anbefaler at man legger på en e i navnet slik at Kverntjønnan blir til Kverntjønnane naturreservat.”

NJFF-Aust-Agder uttaler følgende: ”NJFF-Aust-Agder ser svært positivt på verneformålet og verneforskriftene i området som er foreslått vernet. Verneforskriftene åpner for både jakt, fiske og fangst. Det er i verneforskriftene lagt opp til både at jakt og fiske skal utøves på en praktisk måte med både uttak av felt storvilt, høve til å lage bål osv. Dette er viktige ting for NJFF-Aust-Agder.”

Telemark Turistforening uttaler følgende: ”På grunn av utvidinga av naturreservatet, har dette området ved sida av verneverdiane også lokale og regionale friluftslivverdier. Mogleheitene for bruk av området til friluftsliv og rekreasjonsføremål i form av tradisjonell ferdsel bør sikrast gjennom verneføremålet, og om nødvendig i form av ein enkel stig- og løypeplan, som ein tematisk del av ein framtidig forvaltningsplan.”

Havrefjell Turlag uttaler følgende:

”-Havrefjell Turlag ser positivt på det planlagde forslaget til nytt naturreservat ved Kverntjønnane.

Området er svært viktig for friluftinteressene, og inneheld også viktige biologiske verdier.

- Havrefjell Turlag vil foreslå at reservatet utvidast heilt fram til Uvdalsvatnet: Dette viktige friområdet kan då få eit sikkert vern mot eventuell framtidig hyttebygging, og reservatet vil få ei meir naturleg avgrensing. Landskapet frå den bratte Kvenntjønnbekken og Seten, og ned mot strandsona til Uvdalsvatnet er svært vakkert og ein spesielt viktig del av området, som bør tas vare på som fri natur for framtidens generasjonar. På side 6 i forslaget til verneplan, står det nemnt eit ”stinett” i dette området. Her må det ha kome ei misstyding. Den merke turstien går frå parkeringsplassen og rett opp til Kvenntjønnane (inne i nåverande Heitfjell naturreservat), med ein kort sti bort til Uvdalsstoga. Vi kjenner ikkje til nokon anna sti, og ser heller ikkje behov for nye stiar nord for Uvdalsvatnet. (Sjå kartutsnitt frå det nye turkartet).

-Havrefjell Turlag vil foreslå at reservatet utvidast fram til bilvegen aust for Uvdalsvatnet:

Området i lia under Legdeknuten har sørvend, til dels rik ur og rasmark. Lia ligg under bergvegg og har viktige biologiske verdier også ned mot den blokkrike Uvdalselva. Her nede i dalbotnen vil det etterkvart etablere seg skog langs elva med høg kontinuitet og stabil fuktighet. Dette blir ein viktig buffersone mot reservatet, og framtidig spreingsone for sårbare artar i både Solhomfjell og Kverntjønnane naturreservat. Dei forseggjorte gamle oppmura fløtingsanlegga i Uvdalselva blir då liggande innanfor reservatet, som får ei betre arrondering.

- Når det skal lagast forskrifter for naturreservatet er det viktig at følgjande takast med:

- * Reservatet må kallast Kverntjønnane (normalisert form) eller Kvenntjønnane (lokal uttale), og ikkje Kverntjønnan. Kverntjønnan er feilaktig brukt på framsida av verneplanen.
- * Naturen frå Gjerstadskogane til Gautefallheia er lite påverka av menneskelege inngrep, og har same kvalitetar som vi finn i våre profilerte nasjonalparkar. Området er eit svært viktig friområde for mange menneske. Gjerstadskogane er truleg det viktigaste friområdet i innlandet mellom Grenland og Arendal. Det bør i reservatet leggest til rette for friluftsliv, jakt og fiske.
- * Havrefjell Turlag har merke tursti gjennom området frå Sandtjønn, via Uvdalen, Uvdalsvatnet, Kvenntjønnane, Mjeltenatten og over mot Gautefallheia. Det er merke skånsamt i terrenget etter DNT sin standard. Vi har satt opp informasjonstavle ved enden av bilvegen ved Uvdalsvatnet, og har planar om ei tavle med lokalhistoriske opplysningar inne ved buplassen ved Uvdalen. Området ved Uvdalen har mange kulturminner, i tida heilt frå steinalder og fram til Uvdalen blei fråflytta i 1910. Det er funnen pilspissar og skraper i flint frå eldre steinalder ved Uvdalsvatnet. Det er lokalisert to jernutvinningsanlegg frå jernalder eller mellomalder. Det er mange åkerreiner, hustufter, steingjerde etc. truleg frå før svartedauden, og fram til Uvdalen blei fråflytta i 1910.
- * Vi har søkt Miljøvernavdelinga om å merke den gamle stien frå Heiland, via Karistjenn til Uvdalsvatnet. Det kan seinare også bli aktuelt å merke vidare på denne gamle stien frå Uvdalen og opp Hareholet, forbi Uvdalstjønnane og Hanetarmane til Heimdal. Veggen er svært gamal, og passerer fleire kulturminnar.
- * Skånsam merking og vedlikehald må tillast på den gamle stien og på DNT-løypa. Det bør tillast litt kulturminnevern / rydding inntil hustuftene i Uvdalen, for å bevare dei gamle husmurane mot forfall.”

Sentrale høringsuttalelser

Norges naturvernforbund støtter høringsforslaget og ber om at området blir vernet med maksimumsgrenser som foreslått i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentarer

Opplysningene fra Statskog SF vedr. gårds- og bruksnr er innarbeidet i forslaget til verneforskrift. Når det gjelder navnespørsmålet, ser Fylkesmannen at både Kverntjønnan og –tjønnane er brukt i høringsdokumentet. Fylkesmannen har merket seg at navnet i økonomisk kartverk skrives Kvenntjønnane og foreslår derfor at området endrer navn til Kvenntjønnane naturreservat. Forskriften for området skal for øvrig være på nynorsk, dette er rettet opp i den nyeste versjonen. Statskog SF ønsker at § 4. Generelle unntak punkt 2 skal ha følgende ordlyd: ”*Uttransport av felt storvilt med lett terrengkjørende kjøretøy*” (i stedet for beltekjøretøy) ”*som ikke setter varig spor i terrenget*”. Ordlyden ønskes også forandret i samsvar med dette i § 5 om unntak etter søknad. Fylkesmannen vil bemerke at begrepet beltekjøretøy er standardbetegnelse i forskriftene og tilrår ingen endring her. I § 5 åpnes det nettopp for bruk av annen type kjøretøy, noe som anses som tilstrekkelig. I den nynorske utgaven av forskriften vil begrepet for øvrig være ”*terrenggåande beltekjøretøy*”.

Et punkt om ”*Naudsynt motorferdsle i samband med uttransport av sjuke og skadde bufe.....*”. under § 4 i forskrifta var uteglemt i høringsforslaget, det er nå innarbeidet som § 4, pkt. 3.

Når det gjelder forslaget fra Gjerstad kommune og Havrefjell Turlag om endring av grensene vil Fylkesmannen bemerke at grensene i høringsutkastet var justert etter ønske fra og i samråd med Statskog SF, i det man ønsket mindre justeringer av grensa mot vassdraget i sør for å ta ut områder med yngre kulturskog og gjøre det mulig å oppgradere stinettet langs vannet. Fylkesmannen finner det ikke riktig å gå tilbake på denne endringen, det er heller ikke vanlig saksgang i vernesaker å utvide områder etter lokal og sentral høring. Saka måtte i så fall sendes på ny høring. En mener at grensene mot Uvdalsvatn ikke vil bli vanskeligere å følge i terrenget enn det som er vanlig akseptabelt for verneområder. Når det gjelder de naturfaglige verneverdiene i området mener Fylkesmannen med bakgrunn i fagrapporten for området at de viktigste verdiene er ivaretatt gjennom verneforslaget, og at de øvrige verdiene langs vassdraget bør kunne ivaretas gjennom kommunal arealplanlegging.

Når det gjelder forslaget fra Telemark Turistforening om å sikre friluftsliv og allmenn ferdsel gjennom å ta dette inn i verneformålet, vil Fylkesmannen bemerke at dette er ivaretatt gjennom forskriften, som ikke legger begrensinger på vanlig fri ferdsel til fots. Når det gjelder foreningens ønske om sti- og løypeplan, ser en i utgangspunktet ikke noe behov for dette, da stinettet i området er begrenset (jf. uttalelsen fra Havrefjell Turlag). Når det gjelder Havrefjell Turlags kommentar om at det bør legges til rette for friluftsliv, jakt og fiske i området, vises det til ovenstående når det gjelder friluftslivet og til at forskriften ikke er til hinder for ”*Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.*” (§4.4, motorferdsel er behandlet spesielt). Fylkesmannen viser for øvrig til uttalelsen fra NJFF Aust-Agder.

Havrefjell Turlag viser til planer om oppsetting av informasjonstavler og merking av stier.

Forskriften åpner for dette, og slike saker må på vanlig måte behandles via søknad til Fylkesmannen. Når det gjelder spørsmålet om rydding inntil hustuftene i Uvdalen vil også dette være noe det må søkes om, men Fylkesmannen mener det er rimelig at det åpnes for slike muligheter i forskriften. Fylkesmannen foreslår derfor et nytt punkt 5 under § 5 i forskriften: ”*Vegetasjonsrydding ved og istandsetjing/vedlikehold av kulturminne.*”

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med endringer/tillegg i forskriftens § 4.3 og § 5.5 som nevnt ovenfor og for øvrig med slik fredningsforskrift og avgrensning som i høringsforslaget.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i Kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Kvenntjønnane som naturreservat.

Samtidig tilrås opphevelse av forskrift nr 998 av 02.09.2005 om Verneplan for skog, vedlegg 27, Heitfjell naturreservat, Nissedal kommune, Telemark fylke.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Kvenntjønnane naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart. Samtidig tilrås opphevelse av forskrift nr 998 av 2.9.2005 om Verneplan for skog, vedlegg 27, Heitfjell naturreservat, Nissedal kommune, Telemark fylke.

13. Ingulfsland naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke

Totalareal 450 daa, hvorav 338 daa produktivt skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i de sørvendte liene over midtre del av Rjukan by i Vestfjorddalen. Området er lite variert med bratte sørvendte lisider. Topografien karakteriseres av et slakt hellende topparti, bratte heng, noe ur og loddrette bergvegger i midtpartiet, og et slakere parti mot bunn av dalen. Øvre del av lia domineres av fattig blåbær- og bærlyngskog med dominans av gran med jevnt innslag av furu og bjørk i tresjikt. Lengre ned i lia overtar fattig knausfurskog med gradvis overgang mot lågurtfurskog (kalkskog) nedover lia. I bunn inngår sørboreal blandingsskog. Artsmangfoldet er fattig til tross for stedvis mye død ved. Potensialet for krevende markboende sopp er godt på rikere lågurtskog nederst i lisiden, både knyttet til hassel, furu og gran. Området har også stort potensial for krevende arter av insekter og fugl. Området oppfyller flere kriterier påpekt i mangelanalysen av skogvern. Området er vurdert som svakt regionalt verneverdig (**). Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som et eksempel på eldre barblandingsskog med stor høydegradient i regionen og med innslag av produktiv sørboreal blandingsskog og rike vegetasjonstyper, herunder forekomst av rike hasselkratt og kalkskog. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Det er ingen tekniske inngrep i området.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 18.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende: Forslag til nytt navn: Ingulfsland naturreservat. Det har tideligere vært uttak av kleberstein på eiendommen, det antas videre at det finnes forekomster enda som kan være grunnlag for drift. Vernegrensa bør fastsettes i hensiktsmessig avstand fra bebyggelse og opparbeidete tomter. §1: Trolig omfatter dette verneområdet kun gnr 124, bnr 6. Statskog SF foreslår at bålrensing tillates i alle verneområdene der det ikke allerede er tatt med. Telemark Turistforening uttaler følgende: "Naturreservata i Tinn kommune: Når det gjeld dei sju naturreservata i Tinn kommune (Briskeroi, Tverrgrot, Glupen, Mælslia, Lislandsnuten, Midtstrondbekken og utviding av Gjuvet), kom Telemark Turistforening (TT) med innspel pr. e-post i meldingsfasen. Disse innspela er av ukjente grunnar ikkje kommenterte i høringsdokumentet. Vi viser til desse innspela, og har ut over det ingen merknader til dei justeringar av enkelte område som går fram av dette høringsforslaget, og som er resultat av innkomne kommentarar i meldingsfasen." Aktuell del av innspillet i meldingsfasen var: "TT er på prinsipielt grunnlag opptekne av at den frie ferdselsretten i utmark i kraft av allemannsretten vil gjelde, sjølv om dei aktuelle områda blir verna etter naturvernlova. Dei fleste foreslåtte verneområda i Statskog SF sine skogar i Tinn kommune synest lite aktuelle som tur- og friluftsområde, med unnatak av Lislandsnuten. Dei fleste foreslåtte verneområda i Tinn kommune synest å ha eit nokså likt landskaps- og skogbilde, trass i ulik eksponeringsretning, noko som i liten grad sikrar mang-

fald i skogvernet. Me har likevel forståing for at dette moglegvis er eit resultat av at ein spelar på friviljugheitsprinsippet i verneprosessane, og at ikkje bare kvalitet men også kvantitet er viktig.” Tinn kommune, Samfunnsutvalget uttaler følgende (vedtak 11.2.2009): ”For noen av de foreslåtte områdene er vernegrensa trukket så nær eksisterende bebyggelse at nødvendig rydding for å skaffe lys og luft og opprydding av vindfall vil bli hindret. Kommunen ber om at grensene blir justert slik at slike konflikter unngås.”

Sentrale høringsuttalelser

Norges naturvernforbund støtter høringsforslaget og ber om at området blir vernet med maksimumsgrenser som foreslått i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentarer

Opplysningene fra Statskog SF vedrørende gårds- og bruksnummer er innarbeidet i forslaget til verneforskrift. Når det gjelder forslaget fra Statskog SF vedrørende nytt navn slutter Fylkesmannen seg til dette og foreslår at navnet endres til Ingulfsland naturreservat.

Når det gjelder innspillet fra Statskog SF og Tinn kommune om justering av vernegrense mot boligeiendommene, vil Fylkesmannen peke på at det her er områder med mye død ved og funn av sårbare arter helt ned til boligeiendommene. Fylkesmannen kan derfor ikke tilrå en grensendring for området. Konkrete tilfeller der det er behov for hogst, rydding av vindfall osv. må vurderes i forhold til verneverdiene etter søknad om dispensasjon. Fylkesmannen tilrår derfor et nytt punkt under forskriftens § 5: 6. *Hogst av enkelttrær og rydding av vegetasjon i grenseområdet mot tilstøtende boligeiendommer.*

Fylkesmannen tilrår å ta inn et nytt punkt i forskriftens § 4: 7. *Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.*

Når det gjelder uttalelsen fra Telemark Turistforening vedrørende fri ferdselsrett/Allemannsretten vil Fylkesmannen bemerke at forskriftene for områdene ikke legger begrensinger på vanlig fri ferdsel til fots, og at allemannsretten således er ivaretatt. Når det gjelder foreningens kommentarer til områdenes faglige kvaliteter, mener Fylkesmannen at kvalitetene i områdene er godt faglig dokumentert, jf. høringsdokumentet.

Grunneier Statskog SF aksepterer verneforslaget, og Fylkesmannen tar til etterretning at Tinn kommune uttaler at man alternativt kan akseptere vern av området.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med justeringer i forskriften som nevnt ovenfor og for øvrig med slik avgrensing og fredningsforskrift som i høringsforslaget.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Ingulfsland som naturreservat

MDs tilråding

MD viser til at det under § 5 er åpnet for at man etter søknad kan vurdere hogst av enkelttrær og rydding av vegetasjon i grenseområdet mot tilstøtende boligeiendommer. Det må i slike tilfeller forutsetts at trær som evt. må hogges skal forbli i naturreservatet, da død ved er viktig for en rekke rødlistearter.

MD har foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Ingulfsland naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

14. Øverland naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke

Totalareal 1068 daa, hvorav 721 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i de sørvendte liene over østre del av Rjukan by. Området omfatter lite varierte sørvendte lisider. Topografien karakteriseres av et slakt hellende topparti, bratte heng, ur og loddrette bergvegger i midtpartiet, og et slakere parti mot bunn av dalen.

Øverst i lisiden dominerer eldre granskog i sen optimalfase og stedvis sammenbruddfase. Død ved av gran finnes stedvis rikelig men kontinuiteten er dårlig. Ned lia inngår også en del død ved av gran, sammen med død ved av borealt løv, hassel og flere grove læger av furu. Flere grove rogn og osp danner også viktige nøkkelelementer for krevende epifytter.

De fattige barskogsarealene øverst i lia har spredte forekomster av typiske naturskogsarter uten funn av høyt rødlistede eller spesielt krevende arter. Videre ned lia blir potensialet for krevende arter større i takt med økt skogvegetasjon og rikere vegetasjonstyper. Her er seks rødlistede sopp registrert på barved. Nedre deler av lia har også en rik og variert karplanteflora, med flere basekrevende arter. Totalt sett vurderes området som regionalt verneverdig (**).

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlig økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som et representativt område for de bratte liene med stor høydegradient i regionen og er egenartet i form av en skog som inneholder både fattige nordboreal skog, rik boreal blandingsskog i sjeldne utforminger og den sjeldne vegetasjonstypen rike hasselkratt, samt flere krevende arter av vedboende sopp, lav og moser. Området oppfylder kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Det er ingen tekniske inngrep i området.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 18.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende: Forslag til nytt navn: Øverland. §1: Trolig omfatter dette verneområdet kun gnr 122, bnr 6 og 9. Statskog SF foreslår at bålbrekking tillates i alle verneområdene der det ikke allerede er tatt med.

Telemark Turistforening har en uttalelse som gjelder for alle foreslåtte naturreservat i Tinn kommune. Uttalelsen er gjengitt under beskrivelsen av område nr. 19.

Sentrale høringsuttalelser

Norges naturvernforbund støtter høringsforslaget og ber om at området blir vernet med maksimumsgrenser som foreslått i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentarer

Opplysningene fra Statskog SF vedr. gårds- og bruksnr er innarbeidet i forslaget til verneforskrift. Når det gjelder forslaget fra Statskog SF vedrørende nytt navn slutter Fylkesmannen seg til dette og foreslår at navnet endres til Øverland naturreservat.

Fylkesmannen tilrår å ta inn et nytt punkt i forskriftens § 4: *7. Bålbrekking med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.*

Når det gjelder uttalelsen fra Telemark Turistforening om fri ferdselsrett/allemannsretten vil Fylkesmannen bemerke at forskriftene for områdene ikke legger begrensinger på vanlig fri ferdsel til fots, og at allemannsretten således er ivaretatt. Når det gjelder foreningens kommentarer til områdenes faglige kvaliteter, mener Fylkesmannen at kvalitetene i områdene er godt faglig dokumentert, jf. høringsdokumentet.

Grunneier Statskog SF aksepterer verneforslaget, og Fylkesmannen tar til etterretning at Tinn kommune uttaler at man alternativt kan akseptere vern av området.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med justering i forskriften som nevnt ovenfor, og for øvrig med slik avgrensning og fredningsforskrift som i høringsforslaget.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Øverland som naturreservat.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Øverland naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

15. Glupen naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke

Totalt areal 634 daa, hvorav 391 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i en meget bratt sørøstskråning på nordsiden av Vestfjorddalen, om lag 5 km øst for Rjukan. Området danner en bred kile som går fra dalbunnen og helt opp på snaufjellet. De nedre delene er dekket av rik blandingsskog, som mot høyden tynnes ut og erstattes av fjellskog og snaufjell. Mot nordøst avgrenses området av en dyp kløft som kalles Glupen.

Området inneholder en mosaikk av ulike vegetasjonstyper med bakgrunn i høydeforskjellene og vekslingene mellom fuktige bekkedaler, tørrere åser, bergvegger og kløfter. I de beste partiene kan skogen karakteriseres som kalklågurskog. Skogen i det meste av området befinner seg i aldersfase eller sammenbruddsfase.

Området har til dels svært store naturverdier og grenser mot å utgjøre svært viktige naturtyper. Naturskogsforhold med rikelig mengder død ved utgjør sammen med rike vegetasjonstyper de fremste verneverdiene. Deler av skogen kan defineres som kalkskog, og fjellgranskogen har urskogspreg. Flere rødlistearter er registrert i området. Etter en helhetsvurdering anses området som klart regionalt verneverdig (**+).

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som eksempel på en mosaikkpreget blandingsskog i regionen og er egenartet i form av en naturskog med mye død ved og til dels urskogspreg, med rike vegetasjonstyper som høgstaudeskog og kalklågurskog, rike forekomster av karplanter og en rekke krevende arter av vedboende sopp. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Det er ingen tekniske inngrep i området.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 18.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende: Grensegang/ deling av eiendom bør fremmes for jordskifteretten før fredningsvedtak fattes slik at eiendommen får eget gbnr da denne eiendommen har flere teiger med samme gbnr. Den andre parsellen på dette gbnr inngår i et utbyggingsområde med en rekke tinglyste avtaler. Dette er avgjørende for å unngå unødig mer administrasjon og mulige problemer mht. pant og finansiering for utbygger. §1: Området omfatter trolig også gnr 119 bnr 2 og 10. Det foreslås at bålrensning tillates i alle verneområdene der det ikke allerede er tatt med. Telemark Turistforening har en uttalelse som gjelder for alle foreslåtte naturreservat i Tinn kommune. Uttalelsen er gjengitt under beskrivelsen av område nr. 19.

Sentrale høringsuttalelser

Norges naturvernforbund støtter høringsforslaget og ber om at området blir vernet med maksimumsgrenser som foreslått i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentarer

Opplysningene fra Statskog SF vedrørende gårds- og bruksnummer er innarbeidet i forslaget til verneforskrift. Når det gjelder ønsket om at deling av eiendom fremmes for jordskifteretten før det fattes fredningsvedtak, så ser Fylkesmannen at dette ville være nyttig å ha på plass. Fylkesmannen ber derfor DN vurdere nærmere hvorvidt dette er mulig å få til.

Fylkesmannen tilrår å ta inn et nytt punkt i forskriftens § 4: *7. Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.*

Når det gjelder uttalelsen fra Telemark Turistforening om fri ferdselsrett/allemannsretten vil Fylkesmannen bemerke at forskriftene for områdene ikke legger begrensinger på vanlig fri ferdsel til fots, og at allemannsretten således er ivaretatt. Når det gjelder foreningens kommentarer til områdenes faglige kvaliteter, mener Fylkesmannen at kvalitetene i områdene er godt faglig dokumentert, jf. høringsdokumentet.

Grunneier Statskog SF aksepterer verneforslaget, og Fylkesmannen tar til etterretning at Tinn kommune uttaler at man alternativt kan akseptere vern av området.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med justering i forskriften som nevnt ovenfor, og for øvrig med slik avgrensing og fredningsforskrift som i høringsforslaget.

Direktoratets tilråding

Grunneier Statskog SF uttaler at grensegang/deling av eiendom bør fremmes for jordskifteretten før fredningsvedtak fattes. Bakgrunnen er hensynet til en annen parsell som ligger i et utbyggingsområde. Grensegang/deling av parsell vurderes som en del av Statskogs ordinære eiendomsforvaltning. DN vurderer det ikke som riktig å avvente verneprosessen i påvente av at Statskog fremmer grensegang/deling for jordskifteretten. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Glupen som naturreservat.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Glupen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

16. Mælslia nord naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke

Totalt areal 435 daa. hvorav 370 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i en sørøstvendt lisode ned mot Vestfjorden i Tinnsjøen, ca 6,5 km sørøst for Atrå i Tinn kommune. Området utgjør et lite og relativt dårlig arrondert areal med eldre boreal blandingsskog og furuskog med dominans av rike skogtyper.

Skogstrukturen er mosaikkartet og varierer mye innenfor området. Osp er stedvis dominerende treslag i øvre del av lia, trolig en suksesjon etter tidligere åpne beiteareal. Grandominerte bestand er tette og stedvis i sammenbrudd med mye død ved av ferske og midlere nedbrytingsstadier.

Området har en rik og variert karplanteflora, med flere varme- og basekrevende arter. Trolig er området også viktig for krevende markboende sopp. Av andre krevende arter finnes spredt med signal- og rødlistearter knyttet til gammel osp, bergvegger og død ved av gran.

Isolert sett har området kun svak regional verneverdi (**). Sett i sammenheng med det nærliggende Mælslia naturreservat er området del av et større og nasjonalt verneverdig gammelskogsområde (***) som er dominert av rike vegetasjonstyper.

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som eksempel på en mosaikkpreget blandingsskog i regionen og er egenartet i form av eldre blandingsskog og furuskog på rik lågurtmark i mellomboreal og sørboreal sone, med rik karplanteflora og flere sjeldne arter av lav og vedboende sopp. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Det går en kraftlinje gjennom nedre del av området.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 18.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende: §1: Området omfatter følgende gbnr: Gnr 110, bnr 4, gnr 108, bnr 1 og 5, gnr 107 bnr 4 og 5. Det foreslås at bålrensing tillates i alle verneområdene der det ikke allerede er tatt med.

Telemark Turistforening har en uttalelse som gjelder for alle foreslåtte naturreservat i Tinn kommune. Uttalelsen er gjengitt under beskrivelsen av område nr. 19.

Statens vegvesen, Region sør uttaler følgende: ”I vår uttalelse til oppstart av arbeid med skogvern i Telemark datert 29.8.2008 kom vi med merknader om 3 områder som kunne tenkes berøre veg eller fremtidig vegutbygging. Denne høringen omfatter kun 2 av områdene, Mælslia nord og Midtstrondbekken. Når det gjelder de 2 områdene var våre merknader knyttet til rv. 364 hvor vi viste til at vegen er i dårlig stand. Vi ønsket at grensen for verneområdet ble lagt 20 m fra vegkant, dersom ikke skogen inntil vegen er spesielt verneverdig. I Deres høring under *Endringer/tilpasninger foretatt etter meldingsfasen* er det tatt hensyn til våre merknader, men kun for Mælslia nord. Vi går ut fra at dette bare dreier seg om en forglemmelse og regner med at områdegrensen langs rv. 364 blir justert også i område Midtstrondbekken.”

Sentrale høringsuttalelser

Norges naturvernforbund støtter høringsforslaget og ber om at området blir vernet med maksimumsgrenser som foreslått i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentarer

Opplysningene fra Statskog SF vedrørende gnr/bnr. er innarbeidet i forslaget til verneforskrift. Fylkesmannen tilrår å ta inn et nytt punkt i forskriftens § 4: 8. *Bålrensing med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.*

Når det gjelder uttalelsen fra Telemark Turistforening om fri ferdselsrett/allemannsretten vil Fylkesmannen bemerke at forskriftene for områdene ikke legger begrensninger på vanlig fri ferdsel til fots, og at allemannsretten således er ivaretatt. Når det gjelder foreningens kommentarer til områdenes faglige kvaliteter, mener Fylkesmannen at kvalitetene i områdene er godt faglig dokumentert, jf. høringsdokumentet.

Når det gjelder uttalelsen fra Statens vegvesen vedrørende avstanden til RV 364, så er områdeavgrænsingen på kartet nå justert slik at det bedre vises en buffersone mot vegen. På høringskartet for Mælslia nord var avstanden enkelte steder klart mindre enn 20 m. I forhold til målestokken på vernekartet må avstanden vernegrense – RV 364 likevel endelig kvalitetssikres gjennom jordskifterettens arbeide i etterkant av et eventuelt vernevedtak. Ved justeringen av vernegrensa ved Kjerringkåsi er det også tatt hensyn til eksisterende bebyggelse og tomtegrense, jf. uttalelsen fra Tinn kommune.

Grunneier Statskog SF aksepterer verneforslaget, og Fylkesmannen tar til etterretning at Tinn kommune uttaler at man alternativt kan akseptere vern av området.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med justering i avgrænsingen og forskriften som nevnt ovenfor, og ellers med slik avgrænsing og fredningsforskrift som i høringsforslaget.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilråd fredning av Mælslia nord som naturreservat

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilråd at Mælslia nord naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

17. Midtstrondbekken naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke

Totalt areal 501 daa, hvorav 424 daa produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger på begge sider av Midtstrondbekken i nedre del av de sørvendte skråningene fra Måremsrudåsen ned mot nordenden av Tinnsjøen.

I de øvre delene dominerer fattig glissen lavfurskog og bærlyngskog på grunnlendt mark, samt delvis tresatt ur. Lengre ned i lia inngår kompakt furskog på en tørr og soleksponert mosaikk av lav-, bærlyng- og lågurfurskog med flere krevende urter. Store deler av dette arealet kan defineres som rik lågurfurskog/kalkskog av typen mineralrik furskog.

Tresjiktet er dominert av furu med varierende innslag av borealt løv (særlig osp, selje og bjørk). Noe gråor, hegg og gran inngår på friskere mark nederst og i søkk. Nederst finnes også lokale innslag av buskformet hassel og alm.

Det er påvist en rekke signal- og rødlistearter knyttet til død ved i området, særlig er mangfoldet av furuarter godt utviklet med flere høyt listede arter. I tillegg til flere nærings- og varmekrevende karplanter har områdets mineralrike grunn et svært godt potensial for en rekke krevende markboende kalksopp. Funn av enkelte krevende rødlistearter understreker dette. Mest oppsiktsvekkende var funn av den svært sjeldne *Hydnellum gracilipes*, som kun er funnet en gang tidligere her i landet og er ellers svært sjelden i Skandinavia. Området vurderes å ha nasjonal verdi (***)

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som eksempel på en mineralrik lavlandsfurskog i overgang mellom boreal-sørboreal sone og er egenartet i form av en sjelden kombinasjon av høyproduktiv lavlandsfurskog (kalkskog) og lang kontinuitet i død ved. Området har også en uvanlig stor tetthet av sjeldne arter av lav og markboende og vedboende sopp. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrep: Noen traktorveger. En kraftlinje går tvers gjennom hele den nedre delen av området.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 18.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende: §1: Område omfatter følgende gbnr: Gnr 11, bnr 2, gnr 12, bnr 1, og gnr 72, bnr 3. Uttalelsen viser til følgende avsnitt under Lislandsnuten vedrørende veger: Terrenget i dette området er krevende mht. vegfremføring og vegvedlikehold. Verneområdet båndlegger her et relativt sett et stort skogareal og skogressursen som kostnadsbærer for veganlegget blir sterkt forringet. Arronderingen på verneområdet forsterker denne effekten. Det forutsettes at dette behandles særskilt i erstatningssammenheng. Foreslått vernet areal i Nordvest omsluttet av skogsbilveg burde etter Statskog sitt skjønn vært tatt ut av verneområdet. Statskog SF foreslår at bålbrekking tillates i alle verneområdene der det ikke allerede er tatt med.

Telemark Turistforening har en uttalelse som gjelder for alle foreslåtte naturreservat i Tinn kommune. Uttalelsen er gjengitt under beskrivelsen av område nr. 19.

Statens vegvesen, Region sør uttaler følgende: ”I vår uttalelse til oppstart av arbeid med skogvern i Telemark datert 29.8.2008 kom vi med merknader om 3 områder som kunne tenkes berøre veg eller fremtidig vegutbygging. Denne høringen omfatter kun 2 av områdene, Mælslia nord og Midtstrondbekken. Når det gjelder de 2 områdene var våre merknader knyttet til rv. 364 hvor vi viste til at vegen er i dårlig stand. Vi ønsket at grensen for vemeområdet ble lagt 20 m fra vegkant, dersom ikke skogen inntil vegen er spesielt verneverdig. I Deres høring under Endringer/tilpasninger foretatt etter meldingsfasen er det tatt hensyn til våre merknader, men kun for Mælslia nord. Vi går ut fra at dette bare dreier seg om en forglemmelse og regner med at områdegrensen langs rv. 364 blir justert også i område Midtstrondbekken.”

Tinn Skogeigarlag uttaler følgende: ”Viser til vårt brev av 10.sep 2008 og kommentar frå fylkesmannens miljøvernnavdeling datert desember 2008. Som Fylkesmannen nemner er skogeigarlagets merknader samanfallede med Tinn kommunes merknader. At vi som privatskogbrukere og Tinn kommunes folkevalgte har sammenfallende syn på denne saka styrker oss i trua på at skogvernarbeidet i Tinn bør kunne utviklas på ein god måte. Frivillig vern bygd på tillitsfullt samarbeid vil slik vi ser det være den beste måten å nå Regjeringens mål på. At fylkesmannen velger ikkje å sende verneforslag for området Miland nå tek vi som eit godt signal i så måte. Når det gjeld området Midtstrondbekken blir det i rapporten frå Direktoratet for naturforvaltning nemnt at dette skulle være eit område med spesielle pedagogiske kvaliteter. At dette skal vektlegges mot omsynet til å ha frisk skog i god vekst har vi vanskelig for å forstå. Ungskog i god vekst og vern av gammalskog med artsmangfold er skogeigarens fremste bidrag i klima og miljøsammenheng. Tinn Skogeigarlag sluttar seg defor til uttalelse frå Tinn Kommune i denne saka og ber om at vi får betre tid på oss i vernearbeidet enn det Regjeringen legg opp til mot Statskog SFs eigeidommer.”

Tinn kommune, Samfunnsutvalget uttaler følgende (vedtak 11.2.2009): ”Med tilvising til dei fakta og vurderingar som framgår av saka, kan Tinn kommune ikkje gje si tilslutning til det framlagte forslaget til vern av skog på Statskog SF sine eigeidomar i Tinn kommune. Verneplanarbeidet i Tinn bør i denne omgangen leggjast på is til arbeidet med gjennomføring av intensjonsavtala mellom Tinn kommune og Statskog SF er slutført. Alternativt kan det akseptast ei vidareføring av verneprosessen i dei områda som bare har marginal næringsmessig verdi og der gjennomføringa heller ikkje skapar vanskar for drifta av tilgrensande eigeidomar. Foreslåtte område der vern kan gjennomførast på desse føresetnadane er Briskeroi, Tverrgrot, Glupen, Mælslia nord og Juvet. For noen av de foreslåtte områdene er vernegrensa trukket så nær eksisterende bebyggelse at nødvendig rydding for å skaffe lys og luft og opprydding av vindfall vil bli hindret. Kommunen ber om at grensene blir justert slik at slike konflikter unngås.”

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund påpeker at Midtstrondbekken har store naturkvaliteter som gjør at det må vernes.

Fylkesmannens kommentarer

Opplysningene fra Statskog SF vedrørende gårds- og bruksnummer er innarbeidet i forslaget til verneforskrift. Når det gjelder avgrensingen av området har Fylkesmannen vært i dialog med Statskog SF etter høringen, og har fått nærmere presisert Statskogs ønske om grensejustering; flytting av vestgrensa mot øst til rett innenfor skarp sving på skogsbilvegen. Fylkesmannen har ikke funnet å kunne imøtekomme dette ønsket, da det ville beskjære begge kjerneområdene av nasjonal verdi i vest. Fylkesmannen tilrår imidlertid å ta ut et mindre areal med skog i den nordvestre armen av området, denne endringen berører ikke kjerneområdet. Der er også gjort mindre justeringer av grensa for å oppnå bedre avstand til skogsbilveg.

Fylkesmannen tilrår å ta inn et nytt punkt i forskriftens § 4: 8. *Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.*

Når det gjelder uttalelsen fra Telemark Turistforening om fri ferdselsrett/allemannsretten vil Fylkesmannen bemerke at forskriftene for områdene ikke legger begrensinger på vanlig fri ferdsel til fots, og at allemannsretten således er ivarettatt. Når det gjelder foreningens kommentarer til områdenes faglige kvaliteter, mener Fylkesmannen at kvalitetene i områdene er godt faglig dokumentert, jf. høringsdokumentet.

Mht. uttalelsen fra Statens vegvesen vedrørende avstand fra vernegrense til RV 364 finner Fylkesmannen det rimelig å ha samme avstand som i Mælslia nord, 20 m. På høringskartet for Midt-

strondbekken var avstanden enkelte steder mindre. Grensa er nå justert for å oppnå tilstrekkelig avstand, men i forhold til målestokken på vernekartet må avstanden vernegrense – RV 364 endelig kvalitetssikres gjennom jordskifterettens arbeide i etterkant av et eventuelt vernevedtak. Når det gjelder uttalelsene fra Tinn kommune, Samfunnsutvalget og fra Tinn_Skogetherlag viser Fylkesmannen til at noen av manglene ved tidligere skogvern har vært lav andel av høyproduktiv skog, slik at det nå er fokus på å få vernet nettopp slike arealer. Det er derfor ikke til å komme utenom å ta med områder som også vil være av stor verdi for skogbruket. Det har etter Fylkesmannens vurdering ikke kommet fram nye vesentlige momenter i høringen i forhold til de innspillene som kom inn i meldingsfasen. Midtstrondbekken er som nevnt ovenfor godt faglig dokumentert og har fått en nasjonal verdisetning i fagrapporten. Med bakgrunn i dette og de overordnede føringer som er gitt mhp vern på Statskog SFs grunn, mener Fylkesmannen at det heller ikke etter høringen kan forsvares å ta området ut av verneplanen.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med de justeringene i avgrensingen og forskriften som er nevnt ovenfor, og ellers med slik avgrensing og fredningsforskrift som i høringsforslaget. Se egne vedlegg.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Midtstrondbekken som naturreservat

MDs tilråding

Vedrørende uttalelsen fra samfunnsutvalget i Tinn kommune viser MD spesielt til at området har nasjonal verneverdi (***), og viser for øvrig til merknader i kap. 5.3.1. Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Midtstrondbekken naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

18. Gjuvet naturreservat (utvidelse), Tinn kommune, Telemark fylke

Utvidelsesareal 313 daa, herav 233 daa produktiv skog. Nytt totalareal 2 363 daa.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i de bratte sørvestvendte lisdene på østsiden av Tinnsjøen, ca 3 km sørøst for Austbygd sentrum. Området strekker seg som en nordlig forlengelse av Gjuvet naturreservat. Fattig knauskog, bærlyngfuruskog og lågurtfuruskog er de vanligste typene øverst i lia. Nederst i lia inngår også overganger mot kalkfuruskog. Furu dominerer i tresjiktet, med økende innslag av gran mot nord. Einer og borealt løv inngår spredt i barskogen. Mer rene løvsuksesjoner finnes på gjengroende kulturmark.

Mangfoldet knyttet til død ved og gamle trær er generelt svakt utviklet med få og spredte funn av rødlistearter. Området har et godt potensial for krevende markboende kalksopp og flere signal- og rødlistearter ble registrert. Det er også et visst potensial for krevende arter av vedlevende insekter. Området vurderes å ha regional verdi (**). Sett i sammenheng med tilgrensende vernet areal i sør blir derimot arealet del av et større, velarrondert og mer variert gammelskogsområde med klar nasjonal verdi (***).

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som intakt lavereliggende skog i sørboreal sone, og er egenartet i form av en stor forekomst av gammel naturskog på kalkrikt grunnfjell, med innslag av edellauvskog og stort biologisk mangfold. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Lokaliteten er i kommuneplanens arealdel avsatt som LNF område.

Inngrepstatus: Det er ingen tekniske inngrep i området.

Høringsinstanser: Se omtale under område nr. 18.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier Statskog SF uttaler følgende: Verneområdet bør reduseres i nord slik at tilførselsveger til rundkjøring opprettholdes. Sør for endepunktet for skogsbilvegen ligger det dessuten en hytte på festetomt. Videre er det opparbeidet brygga med tilhørende adkomst ned til Tinnsjøen. Hyttetomten og angitte anlegg bør holdes utenfor verneområdet med en rimelig "buffersone" mot vernegrensen.

Det er arbeidet med å utrede mulighetene for kraftproduksjon i Gjuvåi. Planen har vært å utnytte andel av den naturlige vannføringen i Gjuvåi med inntaksdam oppstrøms det eksisterende verneområdet med kraftstasjon ved Tinnsjøen hvor det nå er foreslått verneområde. Utvidelse av verneområde vil nå stoppe en slik utbygging eller medføre en lenger tunnel/rørgate som vil kunne gjøre prosjektet ulønnsomt. NVE har i sin ressurskartlegging oppgitt potensialet for Gjuvåi å være ca 10,8 GWh. Det antas at det vil kunne være mulig å justere grensen for foreslått verneområde slik at vernet ikke blokkerer for framtidig utnyttelse av denne ressursen. Vedtektene bør også utformes slik at gir mulighet for en skånsom utbygging. Det er sannsynlig at framtidig teknologi gjør det mulig å bygge ut uten at det går på bekostning av verneformålet."

Telemark Turistforening har en uttalelse som gjelder for alle foreslåtte naturreservat i Tinn kommune. Uttalelsen er gjengitt under beskrivelsen av område nr. 19.

Sentrale høringsuttalelser

Norges naturvernforbund støtter høringsforslaget og ber om at området blir vernet med maksimumsgrenser som foreslått i høringsdokumentet.

Fylkesmannens kommentarer

Etter nærmere innspill fra Statskog SF foreslås det en justering av vernegrensa i nord for å ta ut et areal rundt snuplassen på skogsbilvegen og for at eksisterende hytte og brygge i området skal bli liggende utenfor verneområdet. Fylkesmannen foreslår en noe mindre justering enn Statskogs forslag, slik at en forsenkning med kalklågurtskog fortsatt blir liggende inne i det foreslåtte verneområdet.

Når det gjelder Statskog SFs uttalelse om eventuelt framtidig kraftutbygging med inntak utenfor verneområdet, mener Fylkesmannen at det ikke er aktuelt å gjøre endringer i verneforskriften som legger til rette for inngrep inne i Gjuvet naturreservat. Vi vil derfor ikke tilrå dette. Ved eventuelle senere konkrete forslag til kraftutbygging vil konsekvensene for verneverdiene i Gjuvet måtte utredes i forbindelse med spørsmålet om konsesjon. På nærmere forespørsel har Statskog ikke ytret ønske om ytterligere justeringer av vernegrensa i forhold til denne problemstillingen.

Når det gjelder uttalelsen fra Telemark Turistforening om fri ferdselsrett/allemannsretten vil Fylkesmannen bemerke at forskriftene for områdene ikke legger begrensinger på vanlig fri ferdsel til fots, og at allemannsretten således er ivaretatt. Når det gjelder foreningens kommentarer til områdenes faglige kvaliteter, mener Fylkesmannen at kvalitetene i områdene er godt faglig dokumentert, jf. høringsdokumentet.

Grunneier Statskog SF aksepterer verneforslaget, og Fylkesmannen tar til etterretning at Tinn kommune uttaler at man alternativt kan akseptere vern av området.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen anbefaler at området blir fredet som naturreservat med justering i avgrensingen som nevnt ovenfor, og for øvrig med slik avgrensing og fredningsforskrift som i høringsforslaget.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning

av Gjuvet som naturreservat.

Samtidig tilrås opphevelse av forskrift nr 992 av 2.9.2005 om Verneplan for skog, vedlegg 21, Gjuvet naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke.

MDs tilråding

Det er foretatt mindre justeringer i verneforskriften. MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Gjuvet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilrås opphevelse av forskrift nr 992 av 2.9.2005 om Verneplan for skog, vedlegg 21, Gjuvet naturreservat, Tinn kommune, Telemark fylke.

Miljøverndepartementet

tilråd:

Verneforskrifter for 18 skogområder i fylkene Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold, Østfold og Hedmark fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 18).